

50 let po plebiscitu:

Nekaj misli ob izidu slavnostne publikacije

Koroška dežela se odeva v praznično obleko, da bi na čim bolj slovesen način proslavila 50-letnico plebiscita, ki je 10. oktobra 1920 zagotovil deželno enoto. Pred nedavnim je izšla na 120 straneh bogato opremljena brošura, ki nosi naslov »Kärnten frei und ungeteilt. Festschrift der Kultur Nachrichten aus Kärnten zum 10. Oktober 1970«. Brošuro je založil »Verband für Kultur- und Heimatpflege Kärntens« in uredil ter oblikoval prof. Hans Piuk.

Vsak narod, vsaka država, vsaka politična tvorba praznuje svoje praznike — zgodovinske in kulturne. To je pravilno. Zato je tudi umestno, če se Koroška spomni svojih zgodovinskih dni. Vendar se nam zdi, da morajo biti zgodovinski prazniki, če poznajo — v preteklosti — zmagovalce in premagane, oblikovani v duhu medsebojnega spoštovanja in upoštevanja. Deželni politiki tudi že skozi daljšo dobo poudarjajo pripravljenost za politično dejavnost, ki je usmerjena v bodočnost in ki služi dokončni spravi in miru na tem koščku zgodovino pomembnega evropskega prostora.

Zato človek z velikim pričakovanjem seže po publikaciji, ki bi to nalogo mogla najprimerneje in najpristneje izvesti.

Brošura ima štiri dele: Pozdrav Koroški, Koroška pot do enotnosti in svobode, Kulturna naloga Koroške, Evropsko poslanstvo Koroške. V prvem delu ocenijo na kratko najvišje osebnosti državnega in deželnega političnega življenja od zveznega predsednika Jonasa, preko kanclerja Kreiskega in preko vseh članov deželne vlade do celovškega župana Hansa Ausserwinklerja pomen koroškega deželnega praznika. Drugi del publikacije (Kärntens Weg zu Einheit und Freiheit) je pred vsem zgodovinski in prinaša v slikovitem delu tako avstrijske kot tudi jugoslovanske dokumente iz predplebiscitne dobe. Poleg znanih avtorjev (Braunmüller, Kromer, Steinacher i. dr.), ki ocenjujejo predvsem plebiscitno dobo, se bavi R. B. Blatnik z dogodki po drugi svetovni vojni. Odločno se zavzema znani koroški žurnalista ob koncu svojega spisa za »demokracijo z načelom enakosti«, ki na Koroškem še ni docela uresničena, kakor želimo pripomniti.

Medtem ko se nam zdi dejstvo, da v tem delu nikakor ne najdemo nobenih slovenskih avtorjev in slovenskih stališč do celotne problematike, še nekako razumljivo, vendar naslednja dva dela (»Kärntens kulturelle Aufgabe« ter »Kärntens europäische Sendung«) nikakor ne bi smela prezreti slovensko-govorečega dela Koroške s tem, da tam ne pride do besede (pri mnogostevilnih prispevkih) niti en slovenski koroški avtor. Dvorni svetnik dr. Franz Koschier, predsednik Koroške kulturne zveze in s tem izdajatelj omenjene brošure, je pred nekaj dnevi v diskusiji mladih ljudi o 10. oktobru izrazil obžalovanje, da koroški Slovenci za sodelovanje pri proslavah 10. oktobra niso bili pripravljeni. Temu je treba dodati, da so predstavniki kulturnih organizacij sicer pred daljšim časom bili povabljeni na tozadevni razgovor, da se pa pod danimi pogoji niso mogli odločiti za sodelovanje, kajti program je bil že več ali manj določen. Vsakdo pa, ki sodeluje pri kaki proslavi, mora imeti možnost, da vsaj vpliva na oblikovanje programa. Koroški Slovenci nikdar nismo prikrivali, da se nam pohodi po celovških ulicah ne zdijo najbolj primeren način

Naser umrl za srčno kapjo

V ponedeljek zvečer je v Kairu umrl za srčno kapjo egipčanski predsednik Naser. Smrt ga je doletela kmalu, potem ko mu je uspelo s sodelovanjem drugih arabskih poglavarjev doseči premirje med palestinskimi gverilci in jordanskim kraljem Huseinom.

Naserjeva smrt je vzbudila nepopisno žalost v Egiptu in vobče med arabskimi narodi. V Egiptu so proglasili 40-dnevno uradno žalovanje. Za tri dni pa so bili zaprti vsi uradi javne uprave, šole in vsa podjetja v znak žalovanja. Po drugi plati pa je njegova nenadna smrt sprožila zaskrbljenost na Zapadu, kaj bo z nadaljnjim razvojem na Bližnjem vzhodu. Iz dobro obveščenih krogov, naj bi bil v nevarnosti celo ameriški mirovni načrt za Sred-

nji vzhod, ki ga je Naser priporočal. V tej zvezi so opozorili, da je Sovjetska zveza močno zainteresirana, kdo bo Naserjev naslednik. Po egipčanski ustavi bo vodil trenutno državniške posle podpredsednik Sadat, dokler 360-članska egipčanska nacionalna skupščina ne določi kandidata, katerega mora v teku 60 dni potrditi še ljudstvo z referendumom. Največ izgledov za to mesto imajo Sadat, Ali Sabry, Zakaria Mohiedin ter notranji minister Heikal.

Izraelski obrambni minister Moše Dayan je izjavil, da Naserjeva smrt ne bo ostala brez posledic za položaj v tem delu sveta. Izraelski minister Galili pa je ponovil pripravljenost Izraela, po menjavi vlade v Egiptu, začeti novo pot na temelju popuščanja na obeh straneh.

Nixonova turneja po Evropi

Ameriški predsednik Nixon je na svoji turneji po Evropi najprej obiskal Italijo, kamor je prispel v nedeljo zvečer. V ponedeljek je ves dan imel pogovore z italijanskim predsednikom Saragatom, ministrskim predsednikom in papežem Pavlom VI. Med pogovori je bila poudarjena zaskrbljenost za krizo na Bližnjem vzhodu in želja, da bi se čimprej obnovilo premirje med Izraelom in Arabci, ter nadaljevala misija Gunarja Jarringa.

Nixon je še enkrat poudaril vlogo, ki jo ZDA pripisujejo Italiji: »Prepričani smo, da bo močna in neodvisna Italija odigrala bistveno vlogo v Sredozemlju.«

Južnotiroolski pogovori na Dunaju

Predstavniki Južnotiroolske ljudske stranke pri avstrijski vladi

V petek in soboto je delegacija Južnotiroolske ljudske stranke, ki jo je vodil deželni glavar dr. Magnago obiskala avstrijskega kanclerja Kreiskega. Pri razgovorih je bil tudi prisoten avstrijski zunanji minister Kirchschräger, udeležil se jih je tudi avstrijski veleposlanik v Rimu Löwenthal-Chlumecky.

Magnago je po razgovoru dejal, da se ni razgovarjal z avstrijskim zunanjim ministrom o nekaterih posebnih vprašanjih, temveč, da je samo nadaljeval razgovore o izvajanju »paketa«.

Iz odgovorov dr. Magnaga in drugih članov delegacije pa izhaja, da gre v bistvu za proporcionalni odnos med prebivalci nemškega jezika in prebivalci italijanskega jezika na istem področju, in da bi lahko vsako poslabšanje »paketa« onemogočilo pristanek južnotiroolske stranke, ki se je z rahlo večino izjasnila za »paket«.

Tudi avstrijski zunanji minister je izjavil, da Avstrija ne more pristati na »izpre-

menjeni paket« in da se Avstrija lahko samo strinja z vsem, kar je bilo že sprejeto. Minister je dejal, da je na zasedanje glavne skupščine OZN že pred časom poslal besedilo svojega razgovora in da se o tem niso razgovarjali s predstavniki Južne Tiroolske. Svojo izjavo je zaključil, da meni, da pri italijanski vladi obstaja dobra volja, da italijanska vlada ni prekršila nobenega termina, da pa bi želeli nekaj več poguma in dobre volje.

Novi jugoslovanski konzul

Prejšnji mesec je jugoslovanski generalni konzul dipl. inž. Budihna obiskal deželnega glavarja in mu predstavil novega jugoslovanskega konzula Branka Čopa. Konzul Čop je bil že pred leti v službi na generalnem konzulatu v Celovcu. Deželni glavar Sima je zaželel konzulu na novem službenem mestu mnogo uspeha.

Prav posebej pa koroški Slovenci ne bi smeli biti prezrti v četrtem, najbolj v bodočnost usmerjenem delu, kakor pozdravljamo dobrososedske odnose do Slovenije in Furlanije, ki pride do izraza v raznih prispevkih.

Škoda se nam zdi, da je tako reprezentivna brošura prezrla skorajda docela koroške Slovence in s tem zamudila priliko, da bi ustvarila na tem evropskem prostoru in stičišču treh kulturnih krogov zares duhovno široko in vsestransko zasnovano podlago bodočemu mirnemu in skupnemu razvoju.

Škoda se nam zdi, da je tako reprezentivna brošura prezrla skorajda docela koroške Slovence in s tem zamudila priliko, da bi ustvarila na tem evropskem prostoru in stičišču treh kulturnih krogov zares duhovno široko in vsestransko zasnovano podlago bodočemu mirnemu in skupnemu razvoju.

dr. r. v.

Mirko Kumer - ekonomski svétnik

Zvezni predsednik je imenoval pliberškega podžupana Mirka Kumra za ekonomskega svétnika. Dekret o imenovanju je Mirku Kumru izročil v petek, 25. septembra, ter mu hkrati čestital deželni glavar Hans Sima osebno. Slovesni podelitvi dekreta so prisostvovali deželna poslanca Lubas in Ogris, pliberški župan Kristan in ravnatelj deželnega urada dr. Hauer.

K visokemu imenovanju se pridružujejo s čestitkami tudi Narodni svet, uredništvo in uprava Našega tednika, ter rojaki od Podjune preko Gur in Roža do Zilje.

Drago Legiša ponovno župan devinsko-nabrežinske občine

Na izredni seji nabrežinskega občinskega sveta je bil ponovno izvoljen za župana dr. Drago Legiša, nosilec Skupne slovenske liste. Dr. Drago Legiša je bil izvoljen s trinajst glasovi levosredinskih strank; socialistične, krščansko-demokratske in Skupne slovenske liste.

Novi slovenski župan bo zapustil pokrajinski svet in pokrajinski odbor. Izvolitev dr. Legiša in odbora, ki ga sestavljajo kar trije demokristjani in en socialist, je omogočil sporazum, sklenjen ob koncu prejšnjega tedna po dolgih in zapletenih pogajanjih.

Pred koncem seje je župan dr. Drago Legiša prebral tudi upravno-programski sporazum, o delu nove občinske uprave. Novoizvoljeni župan je izjavil, da se zaveda težav, ki jim gre naproti, ker je pač Nabrežina »posebna občina«. To pa zato, ker je narodnostno mešana in ker leži v pasu med Trstom in Tržičem. Slovenecem je obljubil rešitev starih in novih problemov, Italijanom pa je zagotovil prizadevanje uprave, da se bodo rešili njihovi problemi. Glede zemljepisne lege občine je izrazil upanje, da ne bo šel družbenogospodarski razvoj tega področja mimo krajevne skupnosti.

Glede levosredinske večine je dejal, da je politično »samozadostna« in sorodna oni, ki se je osnovala v pokrajini. Dejaj, da bo sestavljen petletni delovni načrt 1970/75, ob reviziji splošnega regulacijskega načrta. Omenil je nato gradnjo in popravilo nekaterih šol, razna javna dela, postavitev cestnih dvojezičnih napisov, pravično davčno politiko in zgraditev novih ljudskih stanovanj v občini.

Berzanti posredoval pri vladi v Rimu

Deželni predsednik Furlanije-Juljske krajine dr. Berzanti je te dni posredoval pri vladi v Rimu, da ne bi zavrnila zakona, ki ga je predložil svetovalec Slovenske skupnosti dr. Drago Štoka in ki ga je deželni svet odobril. Zakon je vlada zavrnila, deželni svet pa ga je ponovno odobril. Štokov zakon predvideva, naj se v deželnih zakonih imenuje slovenska narodna skupnost s pravim imenom, ne pa »skupnost, ki je nosilka posebnih interesov«. Odbornik Stopper je v imenu odbora dejal, da je zavrnitev tega zakona s strani vlade ne samo brez pravne podlage, ampak tudi protislovna s smotri, ki jih hoče vlada zasledovati.

Berzanti je govoril tudi s prosvetnim ministrom za vzgojo o vrsti problemov, ki zadevajo Furlanijo-Juljsko krajino. Tako je šlo zlasti za vprašanje odnosov tržaške univerze z ljubljansko, zagrebško in reško univerzo, dalje za vprašanja, ki so povezana s poučevanjem na slovenskih osnovnih in srednjih šolah.

OD TEDNA DO TEDNA

TITO JE ODGOVORIL ŽIVKOVU

Jugoslovanski poslanik v Sofiji je izročil ministrskemu predsedniku, glavnemu tajniku bolgarske komunistične stranke Todoru Živkovu Titovo poslanico. Ta vsebuje odgovor na pismo, ki ga je Živkov pisal Titu. Živkov je v pismu predložil Titu, da bi Jugoslavija in Bolgarija sklenili pogodbo o prijateljstvu ter objavili izjavo, da se odpovedujeta ozemeljskim zahtevam. Vsebinska Titovega odgovora ni bila objavljena. Pariški »Le Monde« meni, da je Titov odgovor pozitiven, vendar je treba predloge Živkova temeljito proučiti. Bolgarska vlada in bolgarska komunistična stranka bi morali jasno zavzeti stališče glede obstoja makedonskega naroda. Ako bi tega ne hoteli priznati, potem bi bil upravičen dvom v iskreno in trajno politično sodelovanje med Bolgarijo in Jugoslavijo.

ZAKLJUČEK ZASEDANJA MMS V KOPENHAGENU

Tu se je zaključilo letno zasedanje Mednarodnega monetarnega sklada in svetovne banke s kratkima izjavama glavnega ravnatelja sklada Schweitzerja in predsednika svetovne banke McNamare. Prvi je povzel teme razprave in smernice, ki jih je razprava nakazala, drugi pa je še posebno opozoril skupščino na dramatičen položaj v državah v razvoju, na njihovo zadolžitve, ki se veča vsako leto za 15 odstotkov, medtem ko znaša njihov izvoz manj kot polovico zadolžitve.

Predstavniki 116 držav članic sklada so dosegli soglasnost o točki, ki je inflacija v vseh industrializiranih državah najbolj resno vprašanje, ki ga je treba rešiti. Inflacija lahko pretrese mednarodne odnose in se njene posledice zvrščajo tudi na države tretjega sveta. Glede primanjkljaja ameriške plačilne bilance so ugotovili, da se neravnovesja v ZDA nujno odražajo na vso mednarodno skupnost. Zato so poudarili, da je odgovornost ZDA toliko večja, ker je dolar, skupno z zlatom, osnova mednarodnega monetarnega sistema.

EVROPSKI SVET O ZRAČNEM GUSARSTVU

V Strassbourgu so zasedali predstavniki 17 držav Evropskega sveta, ki so obravnavali med drugim tudi vprašanja zračnega gusarstva. V tej zvezi so soglasno sprejeli resolucijo s katero pozivajo vlade držav članic, naj izrazijo svojo politično voljo

glede prejetja dogovora o varnosti letalskega prometa. Po zamisli predstavnikov bi bilo treba kaznovati ne samo osebe, ki preusmerjajo letala, temveč tudi države, ki ne poskrbijo za zadevno varnost.

SAMOSEŽIG GRŠKEGA ŠTUDENTA

V Genovi se je na trgu zažgal grški študent Konstantin Georgakis, ki mu je 22 let. Policija je našla pri njem pismo, pisano v italijanščini in naslovljeno na očeta. Sin prosi za odpustanje ter pripominja, da piše v italijanščini, ker ve, da se mnogo Italijanov zavzema za obnovo svobode v Grčiji.

POSKUS SAMOSEŽIGA TUDI V SPANIJI

Narodnega praznika Baskov v S. Sebastianu, ko je na sporedu tudi žoganje, se je udeležil tudi general Franco; toda med svečanostjo se je s tribune pred Franca vrgel 53-letni Bask Joseba Elosegui, ki se je poprej zažgal obleko. Poskus samomora ni imel hujših posledic. Med skokom je Bask zavpil »Živela svobodna dežela Baskov«. Joseba Elosegui se je med državljansko vojno boril za neodvisno republiko Baskov ter je bil leta 1950 pregnan v Tanger. Nekaj let nato so ga zaprli, ker je na katedrali v S. Sebastianu razobesil separatistično zastavo. Po podatkih samega državnega tožilca v Madridu je bilo lani sojeno 1000 osebam zaradi političnih ali sindikalnih prekrškov.

V NEMČIJI ZAPRTI ATENTATORJI NOČEJO ZAMENJAVE

Iz Bonna je prišla vest, da je Mohamed Hadidi — eden od treh Palestincev, ki so zaprti v Zah. Nemčiji — izjavil tudi v imenu ostalih dveh jetnikov, da si ne želijo biti izpuščeni v zameno za talce, ki jih imajo gverilci v oblasti. Ko so ugrabili letalo, so vedeli, da jih lahko pričakuje tudi zapor in pripravljeni so presedeti v zaporu celotno dobo. Zdi se, da so tudi izjavili, da organizacija, kateri pripadajo, nima nič skupnega z LFOP in da bodo ob izpustitvi nadaljevali boj za osvoboditev Palestine z drugačnimi sredstvi.

OAE PROTI JUŽNOAFRIŠKEMU REŽIMU

Organizacija afriške enotnosti (OAE) je zahtevala od Združenih narodov, naj proglasi južnoafriški režim za nezakonitega in naj južnoafriško državo izključi iz vseh mednarodnih organizacij, v katerih je za-

stopana. Poleg tega je zahtevala, naj OZN »prizna upravičenost boja«, ki ga vodijo afriška osvobodilna gibanja.

SODNI POSTOPEK PROTI NACISTIČNEMU ZLOČINCU

Na sodišču v Frankfurtu se je začel sodni postopek proti zdravniku Horstu Schumannu, ki ga dolžijo, da je v nemških koncentracijskih taboriščih umoril nekaj tisoč zapornikov.

Horst Schumann je star 64 let. V letih 1940 in 1941 je bil v koncentracijskem taborišču v Buchenwaldu, kjer je »obsodil na smrt« na tisoče Judov. Aretirali so ga malo kasneje v Vestfaliji, od koder je ušel v Afriko. Leta 1966 so ga aretirali v Ghani, ker je bil prijatelj Nkrumaha, in ga izgnali v Nemčijo.

Njegov branilec bo skušal dokazati, da je ukazal umoriti Jude iz »človekoljubnih razlogov«, ker so bili slaboumni ali drugače hudo bolani. Naj bi torej že spet šlo za evtanazijo...

Na procesu bo sodnik najprej zaslišal približno 60 prič, ki so bile v glavnem jetniki v Buchenwaldu. Proces bo verjetno trajal do pomladi.

SPORAZUM MED SOVJETSKO ZVEZO IN KITAJSKO

Med Sovjetsko zvezo in Kitajsko so podpisali sporazum o trgovski izmenjavi med sovjetskimi zadržanimi in med predstavniki trgovskega podjetja kitajske pokrajine Heilung-Kiang. Vest je objavila sovjetska agencija Tass, kot da bi šlo za nekaj običajnega. Gre pa za pomemben korak k nadaljnjemu izboljšanju odnosov med Sovjetsko zvezo in Kitajsko, saj je to prvi konkretni sporazum po številnih letih, ki predvideva okrepitev gospodarskega sodelovanja med obema državama.

BOLJSI ODNOSI MED IZRAELCI IN AMERIČANI

Pariški listi poročajo, da je ga. Golda Meir, predsednica izraelske vlade med svojim obiskom v Washingtonu uspela odstraniti nekatera nesoglasja med Izraelci in Američani. Zaradi tega nesoglasij so bili Izraelci zagrenjeni. Odnosi so zdaj boljši. Obstajajo pa še vedno nekateri različni pogledi. Tako bi Američani vsekakor hoteli Rogersovo pobudo za premirje, ki zapade 7. novembra, le izkoristiti za pogajanja med Izraelom in Arabci, pri katerih naj bi posredoval v imenu OZN Jarring. Izraelci so za nadaljevanje pogajanj z Egiptom postavili pogoj, da mora egipčanska vojska umakniti od Sueškega prekopa rakete, ki jih je postavila še po nastopu premirja.

Američani se kljub temu zavzemajo za nadaljevanje pogajanj, češ da Naser ne bo izpolnil tega pogoja, ker trdi, da so bile rakete postavljene zato, da se vzpostavi vojaško ravnotežje. Vsekakor so Izraelci zadovoljni, da je Nixonova vlada potrdila njihovo sporočilo, da so Egipčani pomaknili rakete v ospredje, ko je bilo že premirje uveljavljeno.

KANADSKI PREDSEDNIK OBIŠČE SOVJETSKO ZVEZO

Kanadski predsednik Pierre Elliot Trudeau bo obiskal Sovjetsko zvezo od 19. do 29. oktobra. Gre za prvi uradni obisk kanadskega državnika v Sovjetski zvezi. Med drugim bodo razpravljali o priznanju Kanade in Kitajske. Trudeau bo obiskal Kiev, Samarkado, Munans in Mnorilsk, ki je na skrajnem delu severne Sibirije. Gre za mesto, ki ima podobne značilnosti, kot na področju Kanade in tudi na iste možnosti razvoja.

BELA HIŠA ZAVRNILA PREDLOGE JUŽNOVIETNAMSKE REVOLUCIONARNE VLADE

V ameriških vladnih krogih so označili nove predloge južnovietnamskečasne revolucionarne vlade za rešitev vietnamske krize kot »zgolj propagandistično pobudo«. Naj omenimo, da so zadnji predlogi ZRV vsebovali nekaj zanimivih točk, kot na primer jamstvo, da ne bodo osvobodilne sile napadale ameriških vojakov pri umiku, ter predlog o začetku pogajanj za osvoboditev vojnih ujetnikov, za kar so se ameriški pogajalci venomer zavzemali.

ŠE LETOS SPORAZUM ZAHODNA NEMČIJA — POLJSKA

Zahodnonemški zunanji minister Scheel bo v začetku novembra obiskal Varšavo, da bi s poljskim kolegom Jedrychovskim podpisal pogodbo med Zvezno republiko Nemčijo in Poljsko. V oktobru se bodo nadaljevala pogajanja, ki jih vodita namestnika obeh zunanjih ministrstev. Kancler Brandt je izjavil, da je prepričan, da bo nemško-poljska pogodba podpisana že letos.

OBOROŽENA POLICIJA V JAPONSKIH LETALIH

Po ameriškem zgledu preučujejo na Japonskem možnost, da bi na vseh letalih potovali poleg rednega osebja tudi oboroženi policaji. Ukrep bi veljal za vsa potniška letala tako na notranjih kot na mednarodnih progah.

Koroška demarkacijska črta in plebiscit

(11. nadaljevanje)

III. ŠTUDIJ RAZMEJITVENE ČRTE Z OZIROM NA NJEN ZEMLJEPIŠNI SEŠTAV

Ozemlje bomo študirali z ozirom na tri zahteve, ki jih je postavila pogodba (protokol) o potegniti razmejitvene črte:

1. Razmejitvena črta mora biti jasna, nesporna zemljepisna črta.
2. Črta mora upoštevati izražene želje prebivalstva, in
3. mora pomagati pri ohranitvi miru.

1. Otok (The Island)

Ta zemljepisna enota leži severno od Drave. Na severu ima dosti dobro razmejitve, namreč tako imenovano »črto Vrbsko jezero — Glina«. Vrbsko jezero je odlična zemljepisna črta, toda korito reke Gline ni, ker je v glavnem mnogo preozko. Na ta način bi vzhodna polovica te razmejitvene črte bila skrajno slaba.

Zapadni del Otoka je izrazit po tem, da prebiva v njem mnogo več Slovencev in jugoslovansko usmerjenih prebivalcev kakor pa v vzhodnem delu. Toda, če računamo Otok v celosti, se nam zdi, da je nemško-usmerjeni del prebivalstva močnejši, ker je pač del gospodarskega območja Celovca in, nadalje, ker je verjetno, da se baš na ozemljih, kot je to, najraje razvijajo prvi trije razredi prebivalstva, navedeni zgoraj pod I-C, namreč: Nemci, nemško-usmerjeni Slovenci (nemškutarji) in pa Slovenci, ki se zavzemajo za posebno koroško republiko. Ako to ozemlje prepustimo Jugoslovanom, bomo njihove vojaške postojanke pripeljali preblizu Celovca, kar prav gotovo ne bi vplivalo na razvoj mirnih odnošajev. Zato mislim, da je najboljšje, da Otok prepustimo Nemcem.

2. Rož

To ozemlje je razmejeno na jugu po Karavanah, na severu pa po Dravi in je tako popolna zemljepisna enota za sebe. Z Jugoslavijo je povezano skozi karavanški predor, ki ga v tej spomenici na kratko označujemo »predora«.

Ob prehodu skozi to ozemlje je pisec dobil pravičen ali nepravilen vtis, da z izjemo Borovelj in skrajno zapadnega predela prevladujejo zadnji trije razredi prebivalstva, kot smo jih navedli zgoraj, namreč: »samoglavneži« (slovenski neodvisneži), jugoslovansko-usmerjeni Slovenci in Kranjci. Vse to ozemlje ima na vsak način slovensko večino 75–80%. Borovlje imajo kakih 1500 prebivalcev in računajo, da pride na vsakih 15 ljudi 14 Nemcev. Podkloster ima manj kot 900 prebivalcev, ki so večinoma vsi čisti Nemci. Pisec je prepričan, da bosta ta dva kraja, ker sta pač razmeroma majhna in ju obdaja popolnoma slovenska okolica, v najkrajšem času postala slovenska, ako določimo Dravo kot bodočo jugoslovansko mejo. Z drugimi besedami, problem, ki ga postavlja tako majhno naselje, kot je na primer Borovlje, se ne sme vzporediti s težavami, ki jih postavljajo velika mesta, kot so na primer Beljak in Celovec, in tudi, dasi v manjšem obsegu Velikovec. Piščev vtis je, da se ni treba bati, da bi prebivalci Rožne doline kdaj v bodoče ogrožali mir.

Iz teh nazlogov pisec nujno predlaga Dravo kot bodočo razmejitveno črto.

3. Velikovec

»Velikovoško kolen« smo že zgoraj razmejili. Kar dosti dobro razmejitveno črto bi mogli dobiti na zapadu z reko Krko, s hribovjem Svinške planine in potokom Voljščica, Wölnitz na zapadu. Toda

jasno je, da bi črta »Velikovoškega kolena« ne bila tako dobra, kot je Dravska črta. Krka in Voljščica nista tako široki in globoki kot je Drava in hribovje Svinške planine ne nudi tako jasnih in nespornih pogojev, da bi moglo služiti kot razmejitvena črta. Na drugi strani pa je očitno, da oni, ki drži mesto Velikovec, obvlada vse Koleni, in tako spada Velikovec k ozemlju severno od Drave. Pisec zategadelj misli, da je Dravska črta mnogo boljša.

V Velikovoškem kolenu prebiva kakih 16.000 prebivalcev, od katerih je 6000 Nemcev, ostali pa so (na podlagi občevalnega jezika) Slovenci. Velikovec sam šteje okrog 1600 nemških in okrog 200 slovenskih prebivalcev (zopet na podlagi občevalnega jezika). Ostali del nemškega prebivalstva živi raztreseno po trgih in vaseh, med katerimi so Grebinj, Homec in Pustrica najbolj važni. Tukaj nemški gostilničarji, vaški trgovci in veleposestniki, dasi številno v manjšini, očitno gospodujejo, ker so pač gospodarsko močni. Prvi naš obisk v Velikovoškem kolenu je povzročil organizirano demonstracijo odločno v prilog Nemcev. Naš drugi obisk, ki je bil popolnoma nepričakovan, je razodel mnogo večje število jugoslovansko-usmerjenih Slovencev kot prejšnji. Pisec je mišljenja, da ogromna večina prebivalstva, ki živi izven mesta Velikovec, enostavno ne more svobodno izpovedati svojega mišljenja. Videlo se je jasno, da tretji in četrti razred (glej zgoraj), to so Slovenci, ki želijo samostojno koroško republiko in slovenski »samoglavci« skupno z Nemci in nemško-usmerjenimi Slovenci močno prevladujejo. Mesto Velikovec samo in bolj oddaljena nemška naselja so po piščevem mnenju pretrd oreh, da bi ga Slovenci mogli zgristi v prihodnjih treh do štirih letih. Ti isti ljudje so tudi oni, ki se najbolj izvijajoče zoperstavljajo jugoslovanski okupaciji in ki bodo verjetno tudi v bodoče najbolj ogrožali mir, pa čeprav bi bila vojaška uprava še tako dobra.

Iz teh razlogov pisec predlaga, da naj se Veli-

kovoško koleni prepusti Nemcem in da Drava postane razmejitvena črta.

4. Podjuna

To ozemlje meji na severu na Dravo, na zapadu na potok Freie in je zaokrožena zemljepisna enota zase. Karavanke bi seveda bile boljše zemljepisno razmejitvena črta, kot sem že zgoraj omenil. Toda Dravska črta je bolj priporočljiva. Je to jasna črta, nesporna, in po večjem delu toka zarezana s strmimi obrežji. Tukaj je treba omeniti ugovor, da bi Avstriji, če je Dravska črta sprejeta, s svojo artilerijo ne mogli obstreljevati nobenega važnega naselja na jugoslovanski strani, medtem ko bi bilo z jugoslovanskega obrežja z lahkoto mogoče obstreljevati Velikovec, Labud in Dravograd. Iz tega naj bi torej sledilo, da bi obe nasprotnojuči si stranki ne hoteli ohraniti miru, ki naj bi ga razmejitvena črta, kot je na primer Drava, utrdila in ohranila.

Prebivalstvo tega ozemlja je 85–95% slovensko. Mesta Pliberk, Železna Kapla in Guštanj (ki ima le majhno nemško večino) lahko štejejo kot nemška mesta. Sinča ves in Dobrla ves imajo močne nemške manjšine v svojem neposrednem okolju, toda Slovenci imajo v okviru občin, v katere ta mesta spadajo, močno prevladujočo večino. Ta mesta so torej le malenkosten odstotek skupnega prebivalstva na vsem tem področju. Piščev vtis je, da je na tem področju vsaj 60% jugoslovansko usmerjenih.

Ali se mir utrjuje s tem, da pride Podjuna pod Jugoslovane? Pisec je mnenja, da se. Prvič, jugoslovansko usmerjeno prebivalstvo je številčno močnejše. Na drugi strani pa bo tudi nemški element, ki živi od slovenskih žuljev, mnogo manj dizen, da bi motil mir, kakor hitro bo postalo jasno, da je Drava razmejitvena črta, kot je sedaj, ko je vsa zadeva še neodločena. Ako to področje pride pod Jugoslavijo, ni dvoma, da bo v nekaj letih postalo popolnoma jugoslovansko in vsa njegova nemška naselja jugoslovanska.

Zato pisec predlaga, naj se Podjuna prepusti Jugoslovanom. (Se nadaljuje)

GRAŠKI JESENSKI VELESEJEM

Od 3. do 11. oktobra 1970

Odprto vsak dan od 9. do 18. ure,
v četrtek do 20. ure

Bogata ponudba za potrebe obrtniških in poljedeljskih obratov in celotnega hišnega in stanovanjskega gospodarstva

Bogastvo slovenskih podvigov po svetu

Kot skoraj vsak Slovenec je tudi Jurij rad prepeval. Ljubezen do pesmi je ohranil tudi, ko je postal duhovnik, dvorni vzgojitelj, pevodnja in končno prvi redni dunajski škof. Slovenec Jurij je ustanovil slaviti dunajski deški zbor (Vienna Boys Choir) ni zasedel škofovski prestol na Dunaju. Slovenski učenjaki in pevci na dvoru pa so mu delali družino.

Bosonog koroški fantiček se kar ni mogel odtrgati od knjig in svojih poskusov. S pridnostjo se je prebil skozi šole in postal je svetovno znani fizik in rektor dunajske univerze.

Pri očetu pesniku je vzljubil slovensko pesem in glasbo. Kolikokrat je prepeval tisto njegovo že skoraj ponarodelo: »Šumi, šumi gozd zeleni!« Romal je daleč po svetu in postal dirigent opere in simfoničnega orkestra na Finskem, v tisti deželici tisočerih jezer, kjer je Slovenec gradil mostove in pisal učbenike za finske, švedske in druge visoke šole.

Med depresijo je tam v Pennsylvaniji hodil v šolo, pa se mu je sredi zime odtrgal podplat iz edinih čevljev. Sestra je postrgala zadnji drobiž in mu kupila nove čevlje, da je lahko nadaljeval s študijem. Postal je svetovno znani aerofizik in ravnatelj letalskega inštituta. Ko je končno sloviti izumitelj med preizkušanjem letala našel smrt, se ga je z dolgim, pristranim uvodnikom spomnil tudi »The Saturday evening post«.

Začel je kot najnižji uradnik pri farnem denarnem zavodu, danes pa je predsednik ene največjih bank, a še vedno je zaveden Slovenec, ki veliko žrtvuje za dobro stvar.

Kot otrok se je zelo rad igral z zmajji in gradil je modele letal. Kot odrasel mož je postal pionir ameriškega letalstva in ustanovitelj ene prvih tovarn letal v Ameriki. Njegov propeler še vedno hranijo v muzeju v Washingtonu.

Ko je hodil v šolo v Collinwoodu, so ga otroci radi dražili zaradi njegovega slovenskega imena. Sramežljivi fantiček se jim je končno umaknil, se s pridnostjo prebil skozi šole in postal mednarodno priznani strokovnjak na področju metalurgije in voditelj prve ameriške vladne znanstvene delegacije v Rusiji. Slovenski profesor, izumitelj in industrialec iz Collinwooda se še vedno zanima za Slovence in si ob vsakem obisku Clevelanda ogleda, kaj je novega v naših arhivih. Kot vsak resničen rodoljub, je vsakega slovenskega uspeha vesel.

Kot toliko drugim izseljencem mu v trdi borbi za vsakdanji kruh ni bilo mogoče iti v višje šole. Zaposlil se je na pošti in sčasoma postal Assistant Superintendent ogromne chikaške pošte. Njegov sin zdravnik pa je eden najbolj priznanih ameriških raziskovalcev bolezni ledvic.

Ko je bil majhen fantek, mu je očetov prijatelj arhitekt Viktor iz Argentine prinesel igračko, da je postavljala »nebotič-

nike«. Prijatelj Viktor si je priboril prva mesta v arhitekturi v Argentini, poleg tega pa je tudi odlični slikar in pred dnevi mi je poslal svojo tretjo knjigo v španščini, čudovito lep življenjepis slovenskega znanstvenika Benigarja. Otroci, ki je dobil igračko, pa je postal graditelj resničnih mogočnih nebotičnikov in palač, sopremnik najvišjega ameriškega arhitektskega priznanja in glavni graditelj L'Enfant Plaze v Washingtonu, ki so jo kritiki označili kot »zmagoslavje arhitekture«. Tudi Denver Hilton hotel, kjer včasih zborujejo naše jednote, je postavil ta naš slovenski rojak.

Večkrat je pomagal očetu v mesnici, toda vedno so ga mikale tudi knjige. Postal je zdravnik in profesor, mornariški kapitan in poveljnik slovite plavajoče bolnišnice U. S. S. Repose, pa tudi zdravnik predsednika Kennedyja in takratnega podpredsednika Johnsona v Beli hiši. »Seveda še čitam slovensko,« mi je odgovoril in dodal: »Reci mi samo Rudil!«

Odšel je po svetu brez cvenka in od začetka se je preživljal s pomivanjem posode. Toda včasih so se slovenski bratci le zbrali v francoski gostilni in prepevali slovenske pesmi. Nekoč je francoski dirigent slišal njegov krasen bas in ga povabil, naj pride nastopat z njegovim orkestrom. Emil, ki prej nikdar ni bil poklicni pevec, ima zdaj svoj orkester v svoji restavraciji v Parizu, kjer pogosto zapoje tudi kako slovensko pesem. Vodilna tvrdka Decca je posnela njegovo petje na plošče in začela so prihajati tudi vabila vodilnih televizijskih družb. Doslej je Emil nastopal v Franciji, Angliji, na Nizozemskem in Švedskem, v Švici, Italiji in dvakrat tudi v New Yorku.

Prvenstvo slovanskih zborov

Zaključek pevskega tekmovanja »Seghizzi« v Gorici

Velika dvorana v Gorici je bila prepolna občinstva (3000 ljudi), ki se je zbralo v nedeljo, 20. 9., da prisostvuje zaključku mednarodnega tekmovanja pevskega zborov, ki ga je letos že devetič organiziralo pevsko društvo »C. A. Seghizzi« iz Gorice.

Goriški župan Martina je v svojem govoru poudaril poslanstvo Gorice pri utrjevanju prijateljskega in miroljubnega sodelovanja s sosednjimi narodi in državami in tudi občinska uprava je prepričana, da s takim delom in prizadevanjem tolmači čustva vsega tukajšnjega prebivalstva.

Pred njegovim pozdravom so objavili rezultate tekmovanja v narodnem petju, kjer je ponovno prišla do izraza izredna raven in tehnika pevcev iz Bolgarije, Češkoslovaške in Poljske.

Tako je bolgarski zbor »Kirkov« dosegel vse tri prve nagrade v folklori za mešane, ženske in moške zборе. Ker je še prej dobil tudi prvo nagrado za mešane zборе v polifoniji, je s štirimi prvimi nagradami v vseh 9 letih tekmovanja najbolj nagrajen od vseh zborov, ki so doslej nastopili pri taki manifestaciji v Gorici.

Njihov najbližji in najbolj nevaren konkurent so bili mladinci »Tehnika« iz Bratislave, ki so si le z malenkostno razliko od Bolgarov v mešanih zborih priborili drugo mesto in prav tako pri ženskih zborih. Med moškimi zbori je drugo mesto zasedel zbor »Harfa« iz Varšave.

Slovenski zbori se letos niso obnesli kakor prejšnja leta, če izvzamemo mešani zbor »Jacobus Gallus«, ki se je odlično uveljavil in zasedel četrto mesto takoj za Grki iz Korinta in le z 0,1 točke razlike. Zato je tudi prejel pokal pokrajinske zveze trgovcev za najboljši zbor s področja dežele Furlanije-Jul. krajine, lep napredek je pokazal tudi goriški moški zbor »Mirko Filej«, ki je zasedel 7. mesto med moškimi

Kadar boste v Parizu, obiščite ga na naslovu: L'auberge yougoslave, 27, rue d'Enghien, Paris 10.

Začel je kot delavec in kmet, danes pa ima eno največjih razpečevalnic pijač v Ohio in eno največjih farm v Floridi. Podjetni John Drenik, ki korajžno nosi svojih osem križev, in njegova prijazna ženka, se zaradi uspehov nista prav nič prevzela. Ostala sta čisto lepo domača in za slovenske zadeve sta darovala dosti več, kakor je na splošno znano.

Ko je eden naših najbolj marljivih sodelavcev v Clevelandu Mr. Jacob Strekal pripeljal Drenikove na obisk, so s sabo prinesli tudi zaboj žlahtnega slovenskega vinčka. Pri tej kapljici smo se nekaj dni pozneje pobratili tudi z ing. Kisovcem, slovenskim izumiteljem rotafix letala, ki je eden vodilnih strokovnjakov Boeing tvrdke. Veseli smo ga bili ne le kot slovitega izumitelja, ampak tudi kot povsem preprostega in prijaznega človeka. Ing. Kisovec je z zanimanjem pregledal naše gradivo o drugih slovenskih strokovnjakih v letalstvu in vesoljstvu. Zelo je pohvalil tudi izvrsten okus naših slovenskih mojstrov Matije Plečnika in Jožeta Žnidaršiča, ki sta nam zgradila lično študijo, kjer med počitnicami in za »weekend« navadno odrinemo kakih 14 ali 16 ur na dan.

Delal je po raznih tovarnah in ob večerih obiskoval tečaje. Potem je odprl delavnico v stari garaži, kjer je garal po rednem delu v fabriki. Danes ima svojo tovarno, ki pošilja proizvode po vsem svetu. Zanimalo me je, koliko je stal ogromen stroj, ki mi ga je Stanley razkazoval. »Pred leti, ko so bile cene še nižje, sem zanj plačal okrog četrta milijona dolarjev,« mi je odgovoril. Veliko je strojev v Stanleyevi tovarni in pri marsikakem sem srečal tudi Slovenca.

(Dalje prihodnjič)

SLOVENCİ doma in po svetu

Umrli umetnik Venó Pilon

V Ajdovščini je v sredo, 23. septembra, nepričakovano umrl znani slovenski slikar, grafik in kulturni delavec Venó Pilon. Umrli je dan potem, ko je praznoval 74. rojstni dan.

Venó Pilon se je rodil v Ajdovščini in v obdobju 1927 do pred nekaj leti živel in ustvarjal v Parizu. Tu je bil nosilec pomembnega kulturnega poslanstva, ko je prevajal slovensko poezijo v francoščino in seznanjal francosko javnost s slovensko in jugoslovansko kulturo.

Pilon je bil vsestranski in plodovit. Bil je slikar, grafik, kipar, umetniški fotograf, strokovni pisec. Poznamo ga po njegovih portretih, tihožitjih in krajinah. Za svoje življenjsko delo je lani prejel Prešernovo nagrado.

Venó Pilonu so pokopali v rojstnem kraju Ajdovščini, ki ga je bila razglasila za častnega občana.

Odlikovanje prof. Marije Blažina v Trstu

Predsednik italijanske republike je na predlog ministra za prosveto, podelil prof. Mariji Blažini, bivši ravnateljici srednje šole »I. Cankar«, odlikovanje »Komendant za zasluge za italijansko republiko«, kot priznanje za njene zasluge za šolstvo, zlasti za dolga leta ravnateljavanja na slovenskih srednjih šolah.

ZBOROVANJE SLOVENSkih SLAVISTOV V NOVI GORICI

V Novi Gorici je bilo strokovno zborovanje slovenskih slavistov. Na njem so govorili o deležu Primorske v slovenski literaturi s posebnim poudarkom na prispevek pravkar preminulega pisatelja Franceta Bevka ter pesnika Alojza Gradnika. Zborovanje je trajalo tri dni, in sicer od 26. do 28. septembra. Zborovanja se je udeležilo nad 320 slavistov iz vse Slovenije.

Ob tej priložnosti so na domačiji pesnika Alojza Gradnika v Medani v Brdih tudi odprli posebno spominsko sobo, v kateri je stalna razstava pesnikovih del ter predmetov povezanih z njegovim življenjem in delom.

GLEDALIŠČE V CELOVCU

V petek, 2. oktobra, ni predstave. — Sobota, 3. oktobra, ob 19,30 Wolfgang Amadeus Mozart: Don Juan (Don Giovanni); opera v dveh dejanjih (premiera). — V nedeljo, 7. oktobra, ni predstave. — Četrtek, 8. oktobra, ob 19,30 Franz Kafka, Andre Gide in J. L. Barrault: Proces; drama (premiera).

Ob 50-letnici plebiscita

Te dni je izšla v Celovcu idejno-politična študija pod naslovom »Koroški Slovenci v evropskem prostoru«, ki jo je pripravil dr. Valentin Inzko. Koroški plebiscit ni le tesno povezan s koroško zgodovino zadnjih petdeset let, temveč prva tako z našo narodno usodo. S Slovenci na Madžarskem in v Italiji smo bili koroški Slovenci spričo odločitev leta 1918 ločeni od matičnega naroda.

Za sporno ozemlje južne Koroške je bil na mirovni konferenci v Parizu določen za 10. oktober 1920 plebiscit z argumentom, da so hotele zavezniške sile pustiti ljudem spornega ozemlja »vso svobodo, da izbirajo med svojimi gospodarskimi koristmi na eni strani in med svojimi narodnostnimi težnjami na drugi strani ter da odločijo, ali hočejo ali ne ohraniti svojo pokrajinsko enotnost in v tem primeru ostati združeni z Avstrijo, ali pa se priključiti k srbsko-hrvatsko-slovenski državi. To je bila vodilna misel za odločitev, naj se organizira plebiscit.«

Pri plebiscitu je glasovalo 22.025 oseb za Avstrijo, za Jugoslavijo pa je bilo oddanih 15.279 glasov. Koroški Slovenci so ostali tako kot narodnostna manjšina v okviru Avstrije. Njihov razvoj med leti 1918—1970 je obdelan v brošuri v posebnem poglavju »Koroški Slovenci v republiki Avstriji«. Ob nalogah, ki jih narekuje koroškim Slovincem sodobni razvoj, je nakazan nato položaj koroških Slovencev v alpsko-jadranskem prostoru tudi v razpravi »Die Minderheiten im Raume Alpen-Adria«.

Brošura obsega 104 strani in stane 30.—šilingov. Naročite jo lahko v knjigarni Mohorjeve družbe v Celovcu.

V Novi Gorici bodo postavili spomenik F. Bevku

Nova Gorica je vsa pod vtisom krute izgube enega največjih sinov Primorske in Slovenije, pisatelja Franceta Bevka. Na komemoraciji je predsednik skupščine Rudi Šimac orisal v toplih besedah ogromen Bevkov prispevek k narodnostnemu in kulturnemu osveščanju primorskega človeka, nakar je skupščina sprejela več pomembnih odločitev v počastitev pisateljevega spomina.

Po sklepu občinske skupščine bodo postavili v Novi Gorici spomenik pisatelju, ki bo simboliziral njegov odpor proti raznarodovalnim posegom fašističnih oblasti do primorskega človeka.

Ne sramuj se svojega materinskega jezika!

V soboto, dne 26. septembra, je ob 19,05 v Borovljah vstopila v avtobus, ki vozi na progi Borovlje—Slovenji Plajberk, dijakinja Slovenske gimnazije ter prijazno zahtevala vozovnico v slovenskem jeziku — narečju. Šofer avtobusa Franz Pesjak tokrat ni razumel slovenščine, čeprav je znano, da je Franz Pesjak doma v Svečah v Rožu. Dijakinji se je najprej posmehoval, nato se je pričel razburjati, češ kako se le-ta upa kaj takega, ter je dekle pozval, naj govori nemško. Ker je šolarica dobro vedela, da obvlada šofer Pesjak dobro slovenski jezik, torej naše domače narečje, ni popustila, ter je ponovno prijazno zahtevala vozovnico. Po dolgem prerekanju je Pesjak vprašal enega izmed sopotnikov, kaj vendar čenča punca? Le-ta mu je potem pojasnil, da želi dijakinja vozovnico za Slovenji Plajberk.

Na Pesjakovo nesrečo pa je na eni izmed postaj vstopil njegov kolega, ki se je z njim začel pogovarjati v slovenščini. S tem je Pesjak dokazal, da se med službovanjem sramuje svojega materinskega jezika, ker se mu verjetno zdi, da je ta manjvreden. Ne zaveda pa se — in takih Pesjakov je med nami nešteto — da: »Mož več veljaš, več jezikov znaš!« In prav naš slovenski materni jezik je v obeh vojnah rešil mnogim našim ljudem celó življenje! Sicer je pa Pesjak dokazal prav tako, kako spoštuje svoje starše, ki so ga učili govoriti v domačem jeziku. Ali se morda šofer Franz Pesjak v službenem času ne sme posluževati slovenskega jezika? Ne verjamemo, da bi mu predstojniki prepovedali občevati s potniki v našem domačem narečju.

Zaradi tega prosimo in zahtevamo od poštne direkcije, da opomni šoferje na dvojezičnem ozemlju, da izstavlja vozovnice tudi tistim potnikom, ki jo zahtevajo v našem slovenskem jeziku.

Neustrašenemu dekletu pa, ki se ne sramuje tudi v javnosti pokazati, da je hčerka slovenskih staršev, ključemo, samo po tej poti naprej, ki je edina zveličavna za rešitev našega naroda pred germanizacijo!

Da pa naši bralci ne bodo mislili, da je vsa ta zgodba zvita iz trte, jim povemo, da je bilo temu pripetljaju priča tudi več dijakov Slovenske gimnazije.

NAPROŠENI SMO BILI ZA OBJAVO SLEDEČEGA PISMA G. DEŽELNEMU GLAVARJU:

Mit Empörung hörten wir im Ferienheim Gösselsdorf versammelten Mitarbeiter und Funktionäre der Organisation Kinderland-Junge Garde von den in den letzten Tagen im Bezirk Völkermarkt durchgeführten Störaktionen deutsch-nationalistischer Kreise gegen die berechtigten Bestrebungen der slowenischen Minderheit und gegen die gut nachbarliche wirtschaftliche und politische Zusammenarbeit mit Slowenien.

Wir protestieren, weil ausgerechnet jetzt in den Tagen der 50. Wiederkehr der Kärntner Volksabstimmung sattsam bekannte Störenfriede die Organisation des Kärntner Abwehrkämpferbundes zu einer solchen gegen die Interessen Kärntens gerichteten Aktion mißbrauchen.

Kärnten und seine Bevölkerung braucht nicht nationalen Hader und Hochspielen von falsch dargestellten geschichtlichen Ereignissen, sondern den weiteren Ausbau der freundschaftlichen Kontakte mit unserem südlichen Nachbarland und vor allem die Freundschaft zwischen den beiden Volksteilen in Kärnten, was die völlige kulturelle, wirtschaftliche und politische Gleichberechtigung sowie den Abbau jeglicher Diskriminierung der slowenisch-sprechenden Landsleute voraussetzt.

Die Versammelten ersuchen die Landesregierung die aufgezeigten Störaktionen chauvinistischer Kreise zu verurteilen, weil diese den offiziellen Intensionen der Kärntner Landespolitik widersprechen und geeignet sind den wahren Sinn der bevorstehenden Feierlichkeiten anläßlich der Volksabstimmung zu entstellen.

SELE

(Razni obiski)

Lepo jesensko vreme je ugodno za obiske. Nedavno je skupina faranov iz Št. Petra na Vašinjah obiskala svojega bivšega župnika Wutteja v Apačah, potem pa se pripeljala še v Sele, da si ogleda kraj in novo cerkev.

Na soncu in v morju (1)

(Z bralci našega lista kramlja Alojzij Vauti, selski župnik)

NA PLITVIČKIH JEZERIH

Že večkrat bi se v prejšnjih letih radi podali na izlet k znamenitim Plitvičkim jezerom, a vselej nas je strašila daljava, posebno pa slaba cesta. Sedaj pa je cesta preko Senja asfaltirana. Kako pa naj izletiva, ali z lastnim avtom in povabiva seboj še kakega gosta, ali naj se udeleživa skupnega izleta z avtobusom? Odločila sva se za avtobus. V tujskoprometnem uradu sva za 89 din kupila vsak svoj vozni listek. Ob sedmih zjutraj sva tam pričakala avtobus in zasedla udobna, nama določena sedeža.

V nedeljo, 20. sept., pa je g. župnik Cergoj iz Kazaz priredil s pevci in drugimi farnimi sodelavci preko Žihpolj in Borovlj romarski izlet v Sele. Opravil je drugo božjo službo in pevci so med njo krepko in ubrano peli, mi Selani pa jih poslušali. Izletniki so se potem odpeljali po Rožu v Št. Jakob, kjer jih je pri šolskih sestrah čakalo kosilo, od tam pa še na Baško jezero in nato domov.

Isto dopoldne od 7. do 9. ure je bila po naši cesti dirka avtomobilov. Treba je bilo prevoziti 600 km. Od 32 vozačev-dirka-

Dentistka HELENA GALLE, Klagenfurt-Celovec, Bahnhofstraße, ordinira zopet.

čev jih je skozi Sele vozilo še 9, drugi so že prej opešali. Manjša nesreča se je pripetila, ko je en dirkač vstric Mačnika treščil v avto, ki ga je v nasprotni smeri šofirala neka ženska. Ta je za spomin odnesla samo opraskano kožo.

Isto dopoldne je planinsko društvo »Naturfreunde« priredilo gorski pohod skozi gozdove na Mrzli log pod Košuto in nazaj. Med drugimi se je te ture udeležil tudi Vilibald Tičar, delavec v Sinči vesi, prijatelj planinske narave. Proti koncu ture je bolj pohitel, kar pa je bilo zanj usodno. Odpovedalo mu je srce in konec ture je bil tudi konec njegovega življenja.

VABILO

Slovensko prosvetno društvo »Bisernica« v Celovcu vabi na znanstveno predavanje F. J. Bistra »Koroški Slovenci ob razpadu avstro-ogrske monarhije«. Predavanje bo v petek, 2. oktobra 1970, ob 20. uri v Dijaškem domu Slovenskega šolskega društva, Celovec, Tarviser Straße 16.

K številni udeležbi vabi društveni odbor.

SLOVENSKO PLANINSKO DRUŠTVO

sporoča, da je planinska kočja nad Arihovo pečjo odprta od sobote popoldne do nedelje zvečer.

IZŠLA JE KNJIGA O KOROŠKI

V zrcalni dvorani deželne vlade je v ponedeljek ga. dr. Trude Polley izročila deželnemu glavarju Hansu Simi izredno lepo knjigo »Das ist Kärnten«. Svečanemu aktu predaje so prisostvovali skoraj vsi v knjigi imenovani avtorji, fotografi, številni uradniki deželne vlade in zbornic ter koroški žurnalisti.

Poleg zahvale vsem, ki so prispevali svoje sestavke, je deželni glavar poudaril posebno zasluge gospe dr. Pollyjeve, prav tako pa njenega moža, dvornega svetnika dr. Polleya, od katerega je pravzaprav izšla zamisel te reprezentativne knjige.

Izšla je povest iz časa okupacijskih in prvih povojnih let v Sloveniji, ki je ne le leposlovno delo, ampak tudi dokument...

KAREL MAUSER

JLUDJE POD BIČEM

povest v treh delih

Na mnoge prošnje se je Mohorjeva v Celovcu odločila, da knjigo izda v žepni obliki in v ceneni izdaji (140 šilingov, 20 mark, 6 dolarjev) — vse tri dele skupaj.

Knjigo lahko naročite pri Mohorjevi v Celovcu, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt, Austria.

POHITITE Z NAKUPOM, DOKLER NE BO KNJIGA RAZPRODANA! IZŠLA JE LE V OMEJENI NAKLADI!

Med vožnjo je avtobus v Lovranu, Iki in Opatiji večkrat obstal in sprejemal vse prijavljene izletnike.

Vitka 19-letna dekle je v hrvaškem, nemškem in angleškem jeziku predstavila šoferja in sebe: šofer Ivo, da nas bo varno vozil, ona, Sena, pa pa da nas bo spremljala in nam razlagala znamenitosti, nanjo naj se obračamo, kadar kaj želimo.

Vstala mi je misel: glej, ta hrvaška djevojka se je poleg materinega jezika priučila še dva druga jezika in je zato sposobna za tako službo! Na Koroškem pa so starši, rodod Slovenci, ki s svojimi otroki govorijo samo nemško, jih v šoli ne prijavijo k pouku slovenščine, kakor da bi znanje slovenskega jezika bilo nepotrebno ali celo sramotno. Kakšna zaslepljenost! Kolikor jezikov kdo več zna, toliko več velja! Dan-

V nedeljo, dne 4. oktobra 1970, bo ŽITRAJSKO ŽEGNANJE!

Vsi prisrčno vabljeni v gostilno RUTAR. Za jedačo in pijačo je poskrbljeno. Za ples igrajo fantje iz Št. Petra na Vašinjah (original Wallersberger).

Pridite, zabavali se boste dobro!

danes se veliko potuje križem sveta in lažje se godi tistemu, ki se more pogovarjati z ljudimi druge narodnosti. Zaradi te nemne kratke pameti staršev bo pozneje še marsikdo obžaloval, da se, ko je bilo v otroških letih tako lahko, ni naučil govoriti slovensko. Slovenec se za potrebo more sporazumeti z vsemi drugimi Slovani, ki jih je na svetu preko 200 milijonov. Po krivdi teh staršev prirašča na Koroškem med nami Slovenci nov rod, ki ne zna našega jezika. Še vedno se ravna po hitlerjanskem reku: »Kärntner, sprich Deutsch!« Hitler je mrtev, a njegov šovinistični duh še živi in deluje!

Mlada spremljevalka Sena nas je res tekom vožnje opozarjala na kraje in naprave in na znamenitosti. V Reki so največje ladjedelnice Jugoslavije, ki gradijo ladje tudi za druge države. Tam je tudi najstarejša tovarna za ladijske motorje v Evropi.

(Dalje prihodnjič)

tedenski program

RADIO CELOVEC

NEDELJA, 4. 10.: 7.00 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 5. 10.: 13.45 Informacije — Za našo vas. TOREK, 6. 10.: 13.45 Informacije, Koroška kronika — Športni mozaik M. Bogataj. — SREDA, 7. 10.: 13.45 Informacije — Žena, družina, dom. — ČETRTEK, 8. 10.: 13.45 Informacije — Domovina mili kraj... (Posnetki pevskega koncerta SPD »Danica« v Zamanjah 14. 8. 1970). — PETEK, 9. 10.: 13.45 Informacije — »Humanost in strpnost« (Ponovitev oddaje ob 80-letnici rojstva J. F. Perkoniga 3. 8. 1970). — SOBOTA, 10. 10.: 9.00 »Unter Eiche und Linde — Pod hrastom in lipo« (Nemško-slovenska oddaja).

AVSTRIJSKA TELEVIZIJA

SOBOTA, 3. oktobra: 15.10 Dunajska filharmonija pri vaji in na koncertu — 16.00 Za otroke od 6. leta dalje: »Hop in Hup«; pustolovščine dveh opic — 16.10 Za družino: Ida Rogalski — 16.35 Za prijatelje znamk — 17.00 »Brod«. Srečanje med Dunajem in Hamburgom — 18.00 Tedenski magazin — 18.20 »Cirkus punčka«, lahko noč za najmanjšo — 18.25 Kultura — aktualno — 18.50 Dober večer v soboto... reče Heinz Conrads — 19.16 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 »Nobenega mrliča brez Lilly«, kriminalna komedija Jacka Popplewella — 21.50 Šport — 22.20 Čas v sliki — 22.35 »Zadnji lov«, film iz življenja na Divjem zahodu.

NEDELJA, 4. oktobra: 16.30 Za otroke od 6. leta dalje: »Novo o razbojniku Hotzenplotzu« — 17.20 Za otroke od 11. leta dalje: Flipper »Bud ima skrbki« — 17.45 za mladino od 14. leta dalje: Stik — 18.00 K svetovnemu dnevu varstva živali — 18.05 Michael Heltau bere iz dela Alexandra Lernet — Holenie — 18.30 »Cirkus punčka«, lahko noč za najmlajše — 18.35 Umetniki — živali — prijatelji ži-

Koroški Slovenci žive — in bodo živeli

To je osrednja misel bogato ilustrirane knjige.

„Koroška znamenja“

V knjigi velikega formata z več kot sto barvnimi in črno-belimi fotografijami je slovenski časnikar Jože Šircelj opisal svoje obiske pri koroških Slovencih od Brda pri Šmohorju do Libuč, od Djekš do Sel.

Avtor pravi: »H Koroščem sem šel brez predsodkov, ni me zanimala politična barva tega ali onega, poglavitno mi je bilo, da je Slovenec.«

Večina sobesednikov je odkrito povedala, kar mislijo in čutijo. Tako se je nabralo za celo knjigo izpovedi, ki so nazorna podoba tega, kako koroški Slovenci žive zdaj in kako jim kaže v prihodnosti.

Cena te zanimive knjige bo v prednaročilu 98.— šil. v prosti prodaji bo dražja.

Če se odločite za naročilo in izpolnite spodnji naročilnico, jo pošljite na naslov: Mohorjeva knjigarna, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt, Austria ali Naša knjiga — Unser Buch, Gasometergasse 10, 9020 Klagenfurt, Austria, najkasneje do 15. oktobra 1970.

Knjigo Vam bomo poslali po povzetju.

NAROČILNICA

Podpisani

Naslov

S to naročilnico nepreklicno naročam knjigo »Koroška znamenja«. Znesek 98.— šilingov bom poravnal ob prejemu knjige.

podpis

OBJAVA:

Na kmetijsko-gospodinjski šoli šolskih sester v Št. Jakobu v Rožu in Št. Rupertu pri Velikovcu, se prične pouk 15. oktobra. Interne učenke naj pridejo v zavod 14. oktobra.

vali — 19.00 Čas v sliki — 19.30 Šport — 20.10 Beseda v nedeljo zvečer — 20.15 Skrivnosti morja — 21.05 Poročila o ponovitvi delnih volitev z Dunaja in deželnoizborskih volitvah na Tirolskem; nato Čas v sliki.

PONEDELJEK, 5. oktobra: 18.00 Šport — 18.20 »Cirkus punčka«, lahko noč za najmlajše — 18.25 Avstrija — podoba — 18.50 Mož od včeraj »Atentata« — 19.16 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kobra prevzemite »Povratek k Richieu« (2. del) — 21.00 Poštni predal 7000 — 21.15 Boks — 22.15 Čas v sliki — 22.30 Politični portret.

TOREK, 6. oktobra: 18.00 Walter in Connie: Angleščina — 18.20 »Cirkus punčka«, lahko noč za najmlajše — 18.25 Kultura — aktualno — 18.50 Zahodno od Santa Fé »Nova banka« — 19.16 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 »Nič ne moremo napraviti«; Heinz Fischer Karwin in Helmut Zilk — 21.15 Filmska zgodba iz Avstrije — 22.00 Čas v sliki.

SREDA, 7. oktobra: 10.00 Televizija v šoli: Emil Nolde in ekspresionizem — 10.30 Mesto dela zgodbe — 11.00 Program za delavce: »Zadnji lov« — 12.40 Boks — 16.30 Za otroke od 6. leta dalje: »Tri čudovite želje« — 17.10 Za otroke od 11. leta dalje: »Tu prihaja Peter« — 17.40 Za družino: Pri cvetličnem doktorju — 18.00 Francoščina — 18.20 »Cirkus punčka«, lahko noč za najmlajše — 18.25 Avstrija — slika — 18.50 »Dragi stric Bill« — 19.16 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 »Maška na tračnicah«, igra treh položajev Josefa Topola — 22.50 Čas v sliki.

ČETRTEK, 8. oktobra: 10.00 Televizija v šoli: Tek — 10.30 Zgodovina živih bitij — 11.00 Angleščina — 11.30 Varstvo živali: živali vlemesta — 12.00 Pokrajina ob spodnji Dravi — 18.00 Italijanščina — 18.20 »Trije dobri prijatelja«, lahko noč za najmlajše — 18.25 Šport — 18.50 Pater Brown — 19.16 ORF danes zvečer — 19.21 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 »Koridora«, film — 21.50 Čas v sliki — 22.05 »Svet Fernanda Arrabalaa«.

Ob 50-letnici ljudskega glasovanja otvori Koroška trgovska zbornica v plebiscitnem mestu — v Velikovcu — svojo novo-zgrajeno okrajno postojanko in izraža s tem svojo povezanost z velikovškim okrajem, hkrati pa se izkaže kot odprta raznim zadevam tega osrčja južne Koroške in dokazuje svojo pripravljenost, soriševati probleme tega okraja.

Eno poglavitnih nalog vidi zbornica v tem, da s pomočjo okrajnih zastopstev raz-

in organizacijami predvsem podjetniku. Tako gledano, igra okrajno zastopstvo najpomembnejšo vlogo pri gospodarsko-političnih odločitvah, vanj se stočijo vse želje podjetnikov. Obilica naštetih nalog in dokazana zmogljivost drugih okrajnih postojank jasno narekuje vzpostavitev take s primernimi modernimi napravami opremljene ustanove prav v kraju kot je to velikovski, ki po svoji gospodarski razvitosti še ni dosegel nivoja drugih predelov dežele.

okraja 40.883 ljudi, t. j. nekaj več kot 8 % celotnega prebivalstva dežele. V obdobju desetih let se je zvišalo število prebivalcev torej samo za 1,7 %; ta prirastek pa močno zaostaja za deželnim povprečjem (4,3 %) in rezultira iz skoro dvanajstprocentnega naravnega prirastka prebivalstva, če odštejemo od le-tega odselitve (ki znašajo več ko 10 % prebivalstva). Še vedno tvorijo v kmetijstvu in gozdarstvu zaposleni s 58,7 % nadpovprečno veliki del ljudstva.

likovski — pozna relativno visoko število takih, ki iščejo zaposlitev drugod; njih cilj je največkrat deželna prestolica. Zato so vplivale doslej vse dejavnosti za doseganje večje gospodarske zmogljivosti celovškega okolja tudi na velikovško področje.

Razcvit, iniciativa podjetnikov Oblast za pospeševanje

V skladu s pospeševalnimi dejavnostmi javnih oblasti, so privedle privatne investicijske akcije v zadnjih petnajstih letih do vidnega ekonomskega vzpona. V letu 1964 dograjena podjunska železniška proga pa je to vrsto aktivnosti še krepila. Na področju obrtništva samega je naraslo število podjetij za približno 34 %. Vzporedno s tem se je tudi razvilo število delovnih mest, le-ta so se povečala za ca. 3000. Okoli 12 % v koroškem obrtništvu na novo ustvarjenih delovnih mest spada na velikovško področje. Sploh se prizna, da je za nenehno izboljšanje življenjskega standarda v tem obmejnem kraju potrebna industrializacija, ki se ozira na naravne danosti, obenem pa je treba pospešiti razvoj turizma. Najodločnejši korak v to smer je bila ustanovitev Družbe za pospeševanje nerazvitih pokrajin Koroške leta 1960. V tej družbi zavzema Koroška trgovska zbornica odločilno mesto. Družba si je dala nalogo, da podpira nastavitve podjetij v južnih predelih Koroške in vabi investitorje tudi zunaj deželnih in državnih meja. Ni pa edina naloga v tem, da poskrbi za čim več delovnih mest — marveč skrbi prav tako za njih ohranitev.

Nadpovprečno naraščanje turizma

Turizem — zadnji čas se je razvil, kakor nihče ni slutil — se je izoblikoval tudi v velikovškem okraju v močan steber krajevnega gospodarstva. Preteklo turistično leto beleži 650.000 prenočitev, od teh odpade tretjina na inozemce. V primeru z letom 1955 (tedaj je bilo samo 120.000 prenočitev) pomeni ta rezultat več kot štirikratno povečanje. V istem merilu naraščajoča kapaciteta postelj ali iz leta v leto opazljivo izboljšanje kvalitete in modernizacija v teh krajih postavljenih hotelov, pričajo o največjih naporih podjetnikov za nadaljnjo izgraditev te ekonomske veje. Vključitev še v precejšnjem številu obstoječih rekreacijskih krajev (npr. svinške planine v Djekšami in področja Karavank) vzbuja upravičeno upanje, da bodo nastala v bodočnosti še druga središča turizma na Koroškem.

Drava: energetski vir

Izkoriščanje dravske energije je zadalo kraju še posebno važne gospodarske impulze. Gradnja žvabeške elektrarne v letih vojne ali dograditev kazaške leta 1961 je bistveno in posrečeno spremenila zunanje lice okraja.

Nadaljnji gospodarski podvig velikovškega okraja zahteva sodelovanje, kooperacijo vseh pristojnih merodajnih mest. Koroška trgovska zbornica je tu že mnogo storila. Sem spada določena koncentracija šolske in izobraževalne dejavnosti njenega Wirtschaftsförderungsinstituta.

Sredstva za postavitve okrajne postojanke so tekla izključno samo iz gospodarstva cele dežele; Trgovska zbornica upa, da je s tem ustvarila središče in »dom« obrtništva velikovškega okraja; s krajevnimi kontakti s podjetniki ter s povečano in decentralizirano izobraževalno dejavnostjo svojega instituta želi pripomoči do večje ekonomske moči.

Za 10. oktober 1970:

Nova stavba okrajne postojanke - jubilejni dar Trgovske zbornice Velikovcu

Gospodarstvo v statističnem ogledalu

Razloge za sorazmerno šibko ekonomsko strukturo tega okraja je treba iskati povsem v hitrem nazadovanju nekdanje železne industrije ter v tem, da je moral oddati ta okraj — po senžermenski mirovni pogodbi

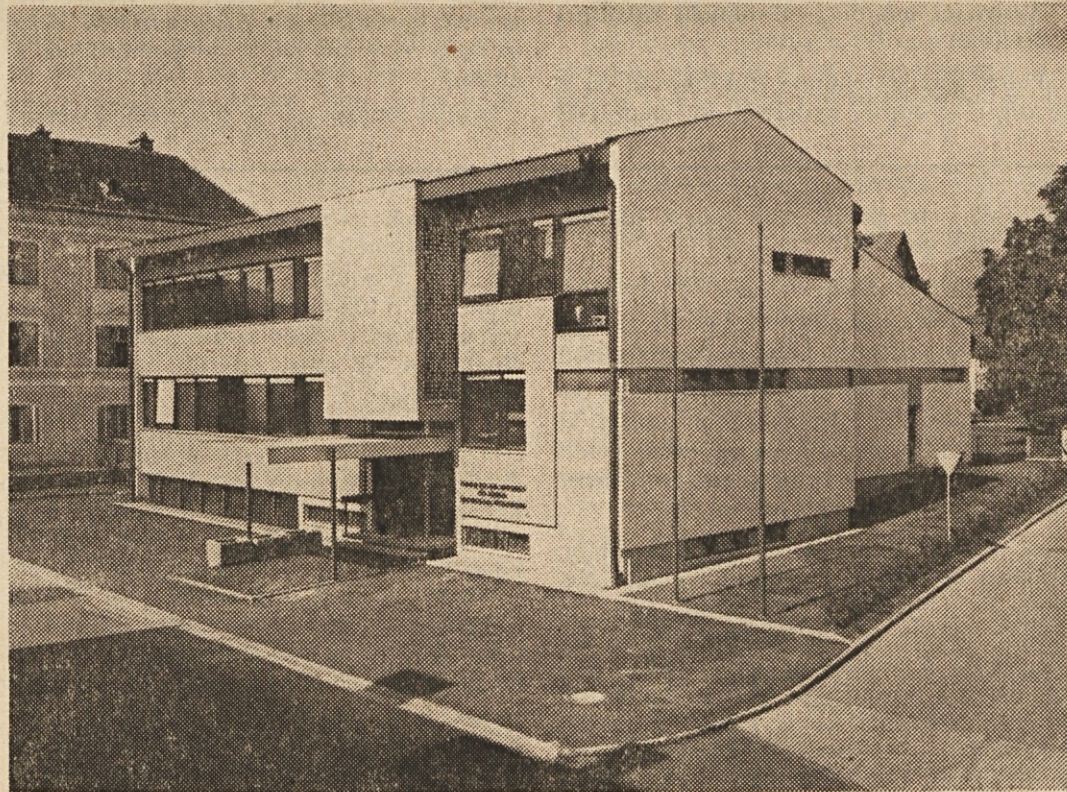
Struktura obrtnega gospodarstva kaže znake močno izgrajenega sekundarnega sektorja. Naproti temu pa je terciarni odsek skromneje izoblikovan (posebno trgovstvo in promet sta pod deželnim povprečjem). Od vseh 1359 — po štetju leta 1964 — v velikovškem okraju naseljenih podjetij se lahko šteje samo 13 % (povprečno na

iskuje elementarne interese podjetnikov ter jih skuša harmonično izenačevati, jih zastopati nasproti zakonodaji in socialnim partnerjem ali pripomoči zahtevam podjetnikov do uveljavitve. Za uspešno izpolnjevanje teh nalog v smislu vseh gospodarstvenikov je potrebno organiziranje trgovske zbornice po strokovnih in regionalnih vidikih v obliki strokovnih grupacij in okrajnih zastopstev.

Okrajno zastopstvo je neposredno stičišče

Tako je zagotovljeno tudi vsakemu posameznemu članu zbornice, majsi živi v še tako majhni in odročni občini, neposredno zastopstvo njegovih interesov. Okrajna postojanka pomeni torej prvovrstno stičišče, na katero se lahko obračajo podjetniki s svojimi velikimi in manj velikimi skrbmi, kakor se pač pojavljajo le-te v večdesetletni dobi obrtniškega gospodarjenja, bodisi da so splošne ali posebne narave (npr. pravna, davčna vprašanja ali vprašanja vodenja podjetja). Samo to tesno lokalno razmerje omogoča opazanje krajevno različnih interesov obrtnikov ter njih zastopanje. Tako zadobiva okrajno zastopstvo najodločilnejši pomen v konfrontaciji podjetništva z usodo in v skrbi za ohranitev življenjskega prostora.

V okviru naloženih nalog ter v zvezi z oskrbovanjem svojih članov se trudi okrajno zastopstvo poleg drugega tudi za ustvarjanje skupnosti, upošteva tradicije, se zanaša za vaje in za celotno obrtno predocenitev, njegova zadeva pa so prav tako pospeševanje turizma, obveščevanje in nasvetovanje, socialno zavarovalstvo, poklicne šole, vprašanja obmejnega prometa in pridobitev novih področij za promet in skrb za podjetniški naraščaj. Nadalje je na razpolago podjetnikom in njih sodelavcem s tečajji, seminarji in predavanji Institut za pospeševanje gospodarstva (Wirtschaftsförderungsinstitut) in tako zagotovi permanentno izobraževanje, povrhu pa deluje še v nešteti komisijah in odborih, v katerih dozorevajo za podjetnika važne odločitve. V pogledu na to ima zbornica dolžnost, da informira javnost o krajevnih gospodarskih zadevah ter da odvrta gospodarstvu škodljive namene. Ne nazadnje pomagajo redni stiki s krajevnimi oblastmi

Nova stavba okrajne postojanke Trgovske zbornice v Velikovcu.

— važne regije novonastali jugoslovanski kraljevini. S tem so bile zgubljene tudi ključne pozicije industrije in obrtnega gospodarstva. Razen tega pa se je izkazalo železniško prometno omrežje zaradi izgube spodnjega Dravograda neuporabno za notranjeavstrijski promet. Tako je slabelo gospodarstvo — v tem predelu tudi zavoljo politične negotovosti — do podpisa Državne pogodbe leta 1955 in ni bilo deležno industrijskega vzpona.

Agrarna struktura prevlada

Do leta 1955 se je država istotako malo zanimala in le počasi se je odločila za pospeševanje gospodarskega razvoja te pokrajine. Velikovški okraj je torej še vedno »agrarni« in obrtništvo zadošča — delno — le regionalnim potrebam. Po zadnjem ljudskem štetju znaša prebivalstvo tega

Koroškem 14,5 %) k takim, ki so oporni proti krizam in imajo najmanj 5 zaposlenih moči. Vrednost njih brutoproizvodnje dosega nad milijardo šilingov in ostane — v primerjavi z zaposlenimi — pod adekvatnim deležem v koroški regionalni proizvodnji.

Nizek narodni dohodek

Vrsta drugih za gospodarsko moč značilnih podatkov nakazuje posledice po raznih zunanjih vplivih povzročenega slabega razvoja. Za celih 30 % je narodni dohodek — na osebo prebivalstva — v velikovškem okraju pod povprečjem zvezne države in celo za 16 % pod koroškim. Tudi druga merila kakor davki (posebno Gewerbesteuer) odkrivajo močno zaostajanje za ostalo Koroško.

Vsak slabo razvit kraj — tako tudi ve-

Jimi Hendrix — umrl

Zaradi prevelike količine mamila je v Londonu pred kratkim umrl Jimi Hendrix, v 23. letu starosti. Jimija pozna vsa mladina, ki ji ugaja »pop glasba«. Pravijo, da je bil Jimi Hendrix najboljši kitarist na svetu.

Njegov oče je bil vrtnar, njegova mati je bila temperamentna ženska, ki je ljubila tudi živahno življenje in je zaradi pijanstva tudi umrla. Zaradi pijanstva se je tudi velikokrat sprla z možem in ko je bil Jimi

Ameriški popevkar Jimi Hendrix je v svojem petju povezoval izrazno moč ameriškega bluesa z napadalnim protestnim songom in ritmiko rock and rolla. Jimi bi moral v oktobru gostovati na Dunaju.

še otrok, je več živel na domu svoje babice kot na lastnem domu. In Jimijeva babica po mami je bila »čistokrva« Indijanka plemena Cherokee.

O svojih otroških letih se je zato Jimi spominjal v glavnem na bedo in na vlak, ki ga je tako pogosto vozil proti severu, v Kanado k babici. Včasih se je spomnil tudi na očeta, ki mu je strigel lase s škarijami za striženje živih mej. Baj je pustil dolge lase tudi zato, da bi s tem protestiral proti očetu, ki ga je strigel z neprimernimi škarijami.

Še ni bil star 14 let, ko je obesil šolo na klin. Pravzaprav je bil k temu primoran, kajti oče je kot vrtnar dobil dela in zaslužka le v poletnih mesecih. Pozimi pa je tudi bilo treba živeti. Samo leto dni je ostal Jimi na očetovem domu, kamor se je za dan dva vrnil šele v februarju pred dvema letoma, ko so mu podelili najvišjo čast,

kar jih more dati Seattle svojim meščanom — zlati ključ mestnih vrat, ki jih ni in jih nikoli niti ni bilo.

Jimi se je začel uveljavljati v nekaterih majhnih ansamblih. Najprej je nastopal v ansamblu »Little Richard«, nato se je pridružil ansamblu »Isley Brothers«, pri 19 letih je šel k vojakom in sicer v 91. padalsko divizijo, kjer so ga po 13 mesecih odločili, ker si je pri skoku s 3500 metrov višine zlomil hrbtenico. Pa ni bilo hudo. Prav gotovo ni šlo za zlom, vendar v vojsko ga niso več hoteli. In tedaj je Jimi ubral pot newyorškega Greenwich Villagea. Tu je kmalu zaslovel s svojimi nastopi

NOGOMET:

Avstrija - Madžarska 1:1 (1:1)

V nedeljo je avstrijska nogometna reprezentanca pred več kot 30.000 gledalcev v Budimpešti proti Madžarom izbojevala več kot zaslužen remi 1:1. Pri tem pa so bili Avstrijci bližje zmagi, kajti bili so večji del igre boljši nasprotnik. Odločilno vlogo je igrala moralna zavest enakovrednosti, ki je prišla do izraza zlasti v drugem polčasu, ko so imeli črno-beli v polju moža več, ker je vodja madžarske reprezentance Hoffer že pred odmorom zamenjal dva igralca, in kasneje, ko je moral Göröcs po poškodbi iz igre, ni smel več nobenega nadomestiti. Toda samo ta usodna napaka madžarskega vodstva ni bila odločilnega pomena za slabo igro Madžarov. Igro, ki so jo to nedeljo pokazali njihovi reprezentanti ni bila niti senca nekdanjih slavni časov.

V preteklih mednarodnih igrah v Budimpešti, Avstrija celo pri zmagah ni imela toliko priložnosti, kot to nedeljo v stadionu Nep. Tokrat se je jasno pokazalo, da tudi pri nas še ni vse, kot bi moralo biti. Videti je bilo, da so na žalost Stastnyjevi varovanci proti koncu igre mislili le na ohranitev rezultata, ne pa na zmago. Skoda, take priložnosti se ne povrnejo tako kmalu.

Avstrijski mladinci—Madžarski mladinci 2:1 (0:0)

Poleg glavne tekme v Budimpešti so v predigrji nastopili avstrijski in madžarski

v raznih »klubih«, leta 1965 pa se je srečal s Chas Chandlerjem, ki ga je povabil s seboj v Veliko Britanijo.

In pravzaprav v Veliki Britaniji se je Jimi resnično uveljavil. Postal je svetovno znan. Že v nekaj mesecih se je uvrstil med najboljše glasbenike »pop« glasbe. Igral je v ansamblih, ki so posnemali stil Beatlesov. Nato je ustanovil svoj ansambel »Jimi Hendrix Experience«, s katerim mu je uspelo preriniti se na raven, ki jo je zavzemal ansambel »Rolling Stones«.

Jimi je bil edini kitarist, ki je vedno napolnil »Saville Theatre«, v februarju 1968 je dobil prvo nagrado kot najboljši izvajalec lahke glasbe, nekaj mesecev prej pa so ga proglasili kot najboljšega v zvrsti »pop singer«.

madžinci, prav tako v stadionu Nep. Tu so avstrijski nogometiši slavili zaslužen zmago 2:1 (0:0). Avstrijci so igrali zelo inteligentno. To jim je prineslo tudi zmago.

Madžarski naraščaj—Avstrija »Pod 23« 3:2 (2:1)

Dan poprej pa je igrala na Dunaju avstrijska reprezentanca »Pod 23« z madžarskim naraščajem. Kljub temu, da je bila tekma na domačem igrišču, so jo Avstrijci izgubili z rezultatom 3:2. Sicer so naši dali prvi zadetek, nato pa Madžari tri. Šele proti koncu tekme se je Horvathu posrečilo zmanjšati poraz samo za en gol.

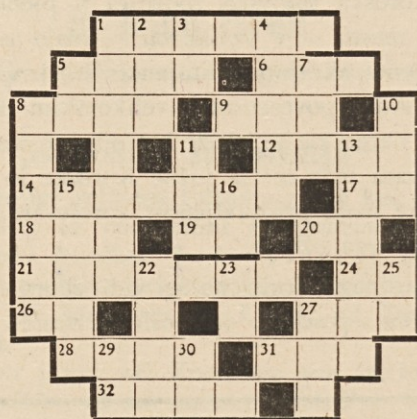
NOVA POBUDA NEMSKE NOGOMETNE ZVEZE

Zahodnonemška nogometna zveza, ki bo organizirala svetovno nogometno prvenstvo leta 1974, je predlagala, naj bi ustroj tega tekmovanja nekoliko spremenili.

V finalnem delu tekmovanja naj bi še vedno sodelovalo 16 reprezentanc, od katerih bi se osem uvrstilo v dve polfinalni skupini. V teh skupinah bi moštva igrala po sistemu »vsak z vsakim«. Zmagovalec vsake skupine bi se uvrstil naravnost v finale, kjer bi se potegoval za naslov svetovnega prvaka, obe drugouvršeni ekipi iz vsake skupine pa bi se pomerili za 3. mesto.

Nemci menijo, da je ta sistem, katerega

KRIŽANKA „O“

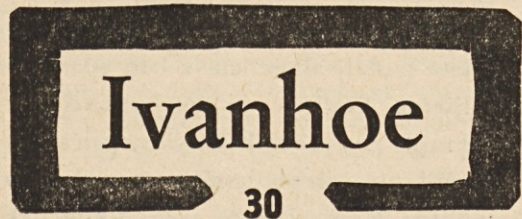
VODORAVNO: 1. pravičnemu daje Bog ...; 5. vek; 6. pojditite, (lat. velelnik); 8. medmet, da lahko obrneš pozornost na poslušanje; 9. ločilo brez vejice; 12. drevo; 14. votlost, ali ... 17. avt. znamka; 18. zdravo, lat.; 19. ime grške črke; 20. Kersnik Janko; 21. kolega; 24. veznik; 26. dve sosedni črki; 27. Narodno osvobodilna (vojna) borba; 28. jesenski poljski pridelek (karakteristično za zgodovinsko Koroško); 31. Titus (Livius), ime vstavi v slovenščini; 32. vzhod, angl.

NAVPIČNO: 1. pogovor z Bogom; 2. plemo v Afriki, ki je zadnji čas bilo najbolj zapostavljeno med in po državljanski vojni, ter še danes ni dovoljen pristop raznim karitativnim organizacijam; 3. nota iz solmizacije; 4. žensko ime; 5. veznik, tudi pritrilnica; 7. sled; 8. manjšina na Gradiščanskem; 10. samostanik, okrajšava; 11. gostija, svatovanje; 13. zavrčilo, ogibanje (»štrajkanje«); 15. zavoj; 16. narodni odbor; 22. glej 28. vodoravno; 23. veznik; 25. predlog s tožilnikom; 27. mesto na Hrvaškem, pod gorovjem »Dinara«; 29. oblika glagola »biti« 30. igralna karta.

so vpeljali že za olimpijski nogometni turnir leta 1972, boljši od dosedanega. Število tekem bi naraslo od 32 na 36, ekipe pa, ki bi se potegovala za 1., oz. 3. mesto, pa bi odigrale le tekmo več kot doslej (7 namesto 6).

Nemci so dali še en predlog: število nastopajočih v finalni skupini naj bi po tej varianti naraslo od 16 na 24. V tem primeru pa bi morali novih osem mest porazdeliti po posebnem ključu: dve ekipi bi morali zastopati Južno Ameriko, tri Evropo, po ena pa Azijo, Afriko in posebno skupino, ki bi zajemala severno in srednjo Ameriko ter Karibske področje.

Walter Scott — Vladimir Levstik:

»Dobra Urfrida«, je rekel drugi vojak, »spravite se in ne tratite časa z modrovanjem. Gospodar ne trpi oklevanja, kadar ukazuje. Imela si svoj čas, staruha, toda sonce ti je zdavnaj zašlo. Zdaj si podobna staremu bojnemu konju, ki so ga spodili v suho goljavo; nekdanj si hrzala in ritala, a danes si zadovoljna, da še sopihaš in kljusáš. Nu, odkljusaj, ko ti pravim!«

»Da bi vama bila nesreča za petami!« je odvrnila starka. »V pesjaku naj vaju pokopljejo! In mene naj raztrga zli duh Zernebock* na drobne kosce, ako se ganem odtod, preden spredem predivo, ki ga imam na preslic!«

»Dobro, stari zmaj, zagovarjaj se pred gospodom,« je rekel mož in odšel, pustivši Rebeko pri starki, h kateri so jo vrnili zoper njeno voljo.

»Le kakšnega vraga imajo spet na umu?« je mrmrala stara čarovnica sama pri sebi, mereč Rebeko z redkimi, zato pa tembolj potuhnjenimi in zlobnimi pogledi. »A saj je lahko uganiti: jasne oči, črni kodri, polt bela kakor papir, preden ga umaže svečenik s svojim črnim mazilom — eh, lahko si je misliti, zakaj so jo poslali v ta oddaljeni stolpič, iz katerega se ne bi slišal klic na pomoč nič bolj nego iz dna podzemeljskih globin. — Sve ti bodo sosede, krasotica; njih skovikanje se bo čulo prav tako daleč in bo zaleglo prav toliko kakor tvoje vpitje. Tujka si tudi,« je dejala, opazivši Rebekino obleko in turban na njeni glavi. »Odkod si? Saracenska? Egipčan-

* Saški bog.

ka? Zakaj ne poveš? Ako moreš plakati, lahko tudi govoriš!«

»Ne jezite se, mamica,« je rekla Rebeka.

»To zadošča,« je odvrnila Urfrida; »lisjaka spoznaš po repu, Zidinjo po govoric!«

»Usmilite se,« je dejala Rebeka, »in povejte mi, kaj me čaka na koncu nasilja, ki me je spravilo semkaj? Ali mi hočejo vzeti življenje, da me kaznujejo za mojo vero? Rada jo potrdim s krvjo!«

»Življenje, ljubica!« je odvrnila sibila; »kakšno zabavo bi si pripravili s tem? Ne, tvoje življenje ni v nevarnosti. Čaka te usoda, kakršna se jim je zdela nekdanj dovolj dobra za plemenito saško devojko. Ali sme Zidinja tarnati, ker se ji ne bo godilo bolje? Poglej me: ko je Front de Boeuf, Reginaldov oče, s svojimi Normani zavzel ta grad, sem bila prav tako mlada, kakor si ti, in dvakrat lepša od tebe. Moj oče in sedmorica njegovih sinov so branili svojo dediščino od nadstropja do nadstropja, od sobane do sobane. Ni je bilo ne izbe ne praga na stopnicah, ki ne bi bil polzek od njihove krvi. Poginili so, poginili vsi do zadnjega; in preden so se shladila njihova trupla in se strdila njihova kri, je bila njih sestra plen in zasmeh zmagovalcem!«

»Ali je ni pomoči?« je vprašala Rebeka. »Svetuj mi, kako uidem odtod; bogato bo tvoje plačilo.«

»Ne misli na to,« je odvrnila čarovnica; »edina pot v sobodo je skozi vrata smrti in še pred tem ti je treba dolgo čakati, preden se nam odpro,« je dodala, majaje s sivo glavo. »V tolažbo nam je le misel, da zapustimo na zemlji bitja, ki bodo trpeja, kakor smo trpeli mi. Zbogom, Zidinja! Bodi židovka, bodi poganka, tvoja usoda je zapečatená, zakaj tisti, s katerimi imaš opravka, ne poznajo ne usmiljenja ne vesti. Zbogom, pravim. Moja nit je dopredena — tvoj posel se šele začne.«

»Ostani, zaboga, ostani!« je kriknila Rebeka; »preklinjaj in psuj me, če hočeš,

samo ostani; tvoja prisotnost je vendar še trohica zaščite.«

»Niti prisotnost Matere božje te ne otme,« je rekla starka. »Evo,« je dejala kažoč na okoren kipec Device, »tamle stoji; videla boš, ali more odvrniti usodo, ki ti je namenjena.«

S temi besedami je odšla iz celice. Njene črte so se krčile v režečem smehu, ki je delal mrkobo njenega obličja še odurnejšo. Zaklenila je vrata za seboj in Rebeka jo je slišala, kako je preklinjala strme stopnice, ko se je počasi in s težavo spuščala s stolpa.

Usoda, ki je čakala Rebeko, je bila še strašnejša od Rowenine, zakaj blazno je bilo upati, da bi izkazali hčeri njenega zatiranega rodu tisto obzirnost in prizanesljivost, ki je vsaj na videz še veljala za saško gospodično. Toda Zidinja je bila po naravi močnejšega duha, vajena misliti in bolj pripravljena ljubovati nevarnostim, ki so ji pretile. Ze od mlada resna in opazujoča, se ni dala premamiti zakladom, ki so jih kopicili njen oče in drugi židje; nikoli ni pozabila negotovosti, v kateri so jih uživali. Kakor Damoklej pri svoji slavni pojedini je tudi Rebeka sredi tega bogastva in sijaja neprestano videla meč, ki je visel na tenkem lasu nad glavami njenega ljudstva. Take misli so razvile v nji zdravo razsodnost in ublažile njen značaj, da ni postal ohol, prevzeten in trmast, kar bi se morda zgodilo v drugačnih okolnostih.

Očetov zgled in zabičevanje sta naučila Rebeko vlnudnosti do vsakogar, kdor se ji je približal. Njegove pretirane klečeplastnosti ni mogla posnemati, zakaj nizkotnost duha in večna trepetavost, ki sta narekovali Izaku to vedenje, sta ji bili docela tuji; toda obdajala se je s ponosno skromnostjo, kakor da se uklanja nesrečnim razmeram, v katerih mora živeti kot hči zaničevanega naroda, a koravno čuti v srcu zavest, da ji pristoji po zaslugi bolj spoštovano mesto, nego ji ga dodeljuje samovoljno trinoštvo verskih predsodkov.

Bila je tedaj pripravljena na zle okol-

nosti in tudi dovolj močna, da se je znala vesti v njih. Njen sedanj položaj je zahteval popolno prisotnost duha. Zato se je siloma osvestila in ohrabrila.

Prva skrb ji je bila, da je natanko pregledala prostor. Toda izbica je obetala kaj malo varstva ali možnosti za beg. Imela ni ne skrivnega izhoda ne spustnih vrat; očitno jo je obdajal povsod, razen tam, kjer so bile duri na stopnice, okrogli vnanji zid stolpiča. Duri so bile brez notranjega zapaha in brez ključavnice. Edino okno je držalo na obzidno ploščad, ki je štelala iz stolpovega zidu in je v prvem trenutku zbudila Rebeki nekaj upanja; toda kmalu se je prepričala, da nima nikakega spoja z ostalimi deli utrdbe, ampak da je osamljen pomol ali balkon, obzidan in zavarovan s strelnicami, h katerim je bilo moč postaviti nekaj strelcev, da so branili stolp in krili s svojimi puščicami grajske utrdbe na tisti strani.

Zanesti se je mogla tedaj samo na moč svoje potrpežljive odločnosti in na tisto krepko zaupanje v Boga, ki je prirojeno visokim in plemenitim dušam. Dasi je bila Rebeka vzgojena v zmoti in je tolmačila svetopisemske obljube v korist izvoljenemu ljudstvu, se vendar ni motila, ko je mislila, da so ti časi preizkušnja njenega rodu in da napoči dan, ko bodo otroci Ziona enakovrni s kristjani. Kamorkoli se je ozrla, povsod je videla dokaze, da je njih sedanje stanje doba kazni in očiščenja in da so pred Bogom dolžni trpeti vse gorje, ne da bi se obtežili z grehom. Zato se je Rebeka že davno smatrala za posvečeno žrtev nesreče; doumela je svoj položaj in se pripravila z duhom, da bi bila kos nevarnostim, ki jih je slutila.

A jeticna je vendar vztrepetala in prebledela, ko je začula zunaj korake in so se počasi odprla vrata. V izbico je stopil visok mož v obleki razbojnikov, ki so povzročili njeno bedo. Čepico je imel potisnjeno na oči, da mu je senčila zgornji del obraza, vse ostalo pa je skrival plašč. Tako naprav-

FRANCE BEVK:

Pikapolonca in Čimbarabara

Mati je sedela na klopi in delala punčko iz cunj, tako, ki je zmeraj sita in se nikoli ne joče. Okoli nje so sedele deklice, njene hčerke, in so jo gledale. Bile so tiho, še sopsti si niso upale.

Slednjič je spregovorila mati.

»To bo lepša punčka«, je rekla, »kot jo je bila dobila Pikapolonca na nesrečo čarovnice Čimbarabare.«

»Kakšna punčka?« so vzkliknile deklice.

»In katera Čimbarabara?«

»Ali še niste slišale o njih?« se je začudila mati. »Poslušajte torej! Živela je deklica, ki je nosila pikčasto oblekico, zato so jo klicali Pikapolonco. Ostajala je vsak dan od jutra do večera sama v koči, ker je mati hodila na delo. Toda bila je zelo pridna, ni je bilo strah, ni se jokala.

Nekega večera pa se je mati izgubila v gozdu, skozi katerega je morala hoditi, ni bilo domov. Nastala je trda noč, deklica je vzela kos kruha in šla iskat mater.

V gozdu je bila tema kot v kozjem rogu, deklica je morala z nogami otipavati stezo. Nenadoma je zaslišala mlo jokanje, ki je prihajalo izmed dreves. Pikapolonca je mislila, da joče mati, zato je šla proti tistemu kraju. A našla je razcapano deklico, ki je sedela na trhlenj parobku, po licih so ji vrele grenke solze, kresnice pa so ji svetile.

»Kaj ti je, da jočeš?« jo je vprašala Pikapolonca.

»Lačna sem«, ji je odgovorila deklica.

Pikapolonca ji je dala svoj kos kruha. Deklica se ji je zahvaljevala in rekla: »Če me boš potrebovala, izreci besede: Črna gora, zlat studenec, bela deklica iz njega skoči! — pa bom takoj pri tebi.«

Pikapolonca se je čudila tem besedam, a ni utegnila razmišljati o njih, šla je dalje.

Prišla je do koč, v kateri je živela čarovnica Čimbarabara. Vprašala je grdo starko, če je kaj videla njeno mater. Čarovnica ji je odgovorila, da njene matere nič ni videla, a da ji ona, Pikapolonca, prihaja ravno prav. Za pastirico ji bo, pasla bo črnega modrasa z dvema repoma, dvanajstimi nogami in tremi rogovi.

Pikapolonca pa ji je odgovorila, da nima časa, najprej mora poiskati mater. Le-

po jo je prosila, naj jo izpusti. Starka pa ji je rekla, da jo izpusti, če ji naredi punčko, ki bo pela in plesala.

Čarovnica je legla in zaspala, Pikapolonca pa je sedela ob ognju in žalostno razmišljala. Tedaj se je spomnila razcapane deklice, kateri je bila dala kruha.

»Črna gora, zlat studenec, bela deklica iz njega skoči,« je zašepetala.

Komaj je to izgovorila, že je stala pred njo gorska vila. Bila je tako lepa, tako svetla, da se je od nje bleščala vsa kuhinja.

»Kaj želiš od mene?« je vprašala.

Deklica ji je povedala, kaj zahteva od nje čarovnica Čimbarabara, sicer je ne izpusti, da bi poiskala mater.

»Nič ni lažjega,« je rekla vila.

Zaobrnila se je, že se je spremenila v lepo punčko, ki je bila komaj za ped visoka. Pikapolonca jo je vzela v roko in se ji ni mogla načuditi. Zbudila je čarovnico in punčka je pela in plesala po mizi, da je bila radost. Čimbarabara se je sprva čudila, a nato se je smejala, smejala, tako smejala, da je počila od smeha in obležala mrtva pred ognjiščem.

»Zdaj pa pojdi za meno,« je rekla punčka, ki je bila gorska vila.

Stopili sta iz koč in tekli po gozdu;

I z t o k:

SLEPEC

Ko sem bil še čisto majhen, sem videl. Potem sem oslepel...

Ne vem, odkod je tisto strašno seglo vame. Ne vem, zakaj je obraz matere zatrepetal v mojih očeh, zakaj so kostanji pred oknom v njih medleli in so gore v daljavi temnele ter se zlike z nebom v en sam mrtvaški prt. Takrat sem silno zajokal...

Iz noči v noč me je vodila pot. Pred sabo sem tipal s palico, da ne bi morda zadel ob ogel hiše in si okrvavil čela. Vsi moji kriki so se izgubili v brezkrainost črnih cest. Včasih je udaril na moje uho bolesten jok in so drugi rekli, da fantje vriskajo... Le kadar sem se pritipal do matere, je v moji duši zapel sladek glas iz bogve kakšnih dalj, pa je spet umrl, ko so moji koščeni prsti šli po njenem razoranem čelu in po očeh, ki so bile vsak dan globlje...

punčka naprej, a Pikapolonca za njo. Pred njima so letale kresnice in jima svetile, da je vedela kam stopiti noga.

Našli sta mater, ki je sedela na mahu pod drevesi, si podpirala glavo in zaradi skrbi za Pikapolonco ni mogla spati. Ona bo že našla stezo, ko se stori dan, a kaj bo s hčerko, ki je ostala čez noč sama v koči?

»Uboga Pikapolonca!« je vzdihnila. »Da bi le ne prišla ponjo čarovnica Čimbarabara!«

»Tu sem, mati!« je vzkliknila Pikapolonca in skočila izza grma.

Mati in hči sta se objeli.

Punčka, ki je bila gorska vila, pa je rekla: »Dobra deklica si, Pikapolonca, zato me odnesi domov in me imej za igračo. Le po tvoji smrti se bom zopet vrnila tja, odkoder sem prišla.«

Pikapolonca je vsa vesela odnesla punčko domov. Bila je srečna, saj ni bilo deklice, ki bi imela živo punčko kot ona, še najmanj tako, da bi pela in plesala. Ko je nenadoma zbolela in umrla, je šla punčka za njenim pogrebom, nato pa je nihče več ni videl. Spremenila se je bila zopet v belo vilo, odšla po zlatem studencu v črno goro, odkoder je bila prišla...

Pravljice je bilo konec, tudi punčka je bila nared. Deklice so od veselja vzklikale. Bila je sicer le iz cunj, a zelo lepa, skoraj prav tako čudovita kot tista, ki jo je bila dobila Pikapolonca na veliko nesrečo čarovnice Čimbarabare.

In sem se včeraj napotil kot vedno v iskanje za Daljnim. Neskončna vrsta mrzlih sten se je trgala in se nazadnje odmaknila od mene, ne vem, kam.

Joj, ali me ne kliče Daljni s tihim glasom? Ali me ne vabijo Njegove bele roke? Ali me ne iščejo Njegove krotke oči skozi noč? ...

Na poti sem padel ob les. Roke so zahrepenele po nečem, iskale v zrak in zajele obraz Nekoga. Takrat se je v meni prelomilo in spet sem videl. Zakričal bi bil rad v sladki boli, pa sem le tiho zašepetal:

»Kriste, Brat!«

Brez besed je Daljni trpel na križu in jaz ob njem. Roke so se Mu razprostrle v blagoslov in v očeh sem videl vso Njegovo silno ljubezen.

DANA:

ŠMONCA

Šmonca, Ti imel si Sorško polje, dvajsetletni je o Krasu sanjal, potnik moj v poljane daljne hodi, kadar zaihti večerna pesem.

Jaz pa nimam, kamor bi želela, kamor romala bi v trudnih urah, Zame ni ne Sorških polj ne Krasa, ne topolov v jutru sanjajočih.

V sivi dalji sivo morje vabi. Tam nekoč so bile moje sanje, zdaj ne čujem več valov šumenja; morje, morje, moja davna misel!

Ko fantek vstane

»Frkolinček, mirno stoj in očke zapri!« se milo zapeni.

»Joj, fantek, potrpi, koj ti pene izmijem!« zašumi voda.

»Roke in vrat in eno uho je že suho, še drugo posušim!« zaplapola brisača.

»Zdaj pa k meni in usta odpri!« zarenatači zobna krtača.

»Le kje si se tako razkuštral?« se repenči glavnik.

»Le dvigni noge, zaspanček!« se napihujejo nogavice.

»Sele, ko mene obleče, bo fant od fare!« se baha obleka.

»Kako bo fant od fare, če pa mu svečka iz nosa visi?« se smeje žepni robec.

»Kam pa naj gre brez nas?« vprašajo čevlji.

»No, zdaj pa je že vse prav, zdaj!« zakličejo vsi.

»Ne, še ni!« reče dobra mamica. »Na ličku je še solzica. Prav majcena in drobna. Nihče drug je ne vidi kot jaz. Pa jo bom poljubila, s poljubom posušila. Tako, moj fant, zdaj pojdiva — bova očku dobro jutro voščila!«

Dobra ženka: Prijatelj: »Kako te je žena sprejela sinoči, ko si prišel domov?« — On: »Rože je metala vame.« — Prijatelj: »Rože? Kako pa to, da si črn pod očmi?« — On: »To je zato, ker jih je pozabila vzeti iz lonca.«

ljen se je pokazal prestrašeni jetnici in zdelo se je, da ga je sram dejanja, ki ga namerava. A dasi je bil po obleki hajduk, se mu je vendar poznala zadrega, kako naj izrazi svoj namen; in Rebeka, ki se je medtem osrčila, je prehitela njegovo pojasnilo. Urno si je snela dve dragoceni zapestnici in ogrlje ter pomolila vse troje dozdevnemu razbojniku, meneč, da si pridobi njegovo naklonjenost, ako ustreže njegovemu pohlepu.

»Vzemite, prijatelj!« je dejala, »in usmilite se, zaboga, mene in mojega starega očeta! To nakitje je dragoceno, a vendar le drobtinica v primeri, kar bi vam dala, da moreva svobodna in nedotaknjena zapustiti grad.«

»Ti biseri, krasna cvetka palestinska, so čisti da nikoli tega,« je odvrnil hajduk, »a tvoji zobje so belejši od njih; demantji se iskre nalik ognju, a z bleskom tvojih oči jih ni moč primerjati; in ko sem se vdal tej divji obrti, sem prisegel, da bom cenil lepoto više od vseh zakladov.«

»Ne delajte si krivice,« je rekla Rebeka; »vzemite odkupnino in usmilite se! Z zlatom si kupite veselja, zlo, ki nama ga storite, vam pa nakoplje samo težko vest. Dragge volje bo izpolnil moj oče vse vaše najbolj drzne želje. Ako hočete, si omogočite z najinim plenom vrnitev v pošteno družbo; odkupite se bivših zablod in še vam ostane dovolj, da vam ne bo treba zagaziti v nove.«

»Modro govoriš,« je odvrnil hajduk po francosko; gotovo mu je bilo pretežko nadaljevati razgovor v saščini, kakor ga je Rebeka začela. »A vedi, jasna lilija iz doline Baka, da je tvoj oče že oddam v roke mogočnega alkimista, ki zna izpreminjati še rjaste raznje v zlato in srebro. Častitljivi Izak je v prekarnici, ki bo izkühala iz njega vse, kar mu je draga, ne da bi bilo potreba tvojih prošnja ali moje zahteve. Odkupiti se moraš z ljubeznijo in lepoto — drugačnega denarja ne maram od tebe.«

»Ti nisi hajduk,« je vzkliknila Rebeka

v njegovem jeziku; »noben hajduk ne bi zavrnil take ponudbe. Noben hajduk v tej deželi ne govori po francosko kakor ti. Ne, hajduk nisi, ampak Norman — morda celo normanski plemič... Oh, bodi plemenit tudi v svojih dejanjih in vrzi to strašno krinko nasilja in sramote od sebe!«

»In ti, ki ugiblješ tako točno,« je rekel Brian de Bois-Guilbert, spustivši plašč izpred obraza, »tudi ti nisi izraelska hči, ampak prava endorska čarovnica, v vsem razen mladosti in krasote. Ne, zala roža šaronska, nisem hajduk. Sem pa nekdo, ki bi rajši pokril tvoj tilnik in tvoje lahti z demanti in biseri, ki se jim tako ljubko prilagajo, nego da bi te ograbil lišpa, ki ga imaš na sebi.«

»Česa tedaj hočeš od mene,« je vprašala Rebeka, »ako ne mojega bogastva? Skupnosti med nama ne more biti; kristjan si, a jaz sem židinja. Cerkev in sinagoga, obe prepovedujeta najino združitev.«

»Menda!« je smeje se odgovoril templjar. »Z židinj naj bi se oženil? Despar-dieux*! Ne, pa da je kraljica sabska! In še to vedi, sladko dete Ziona: niti če bi me snubil sam prekrščanski kralj za svoje prekrščansko hčer in bi ponujal v doto ves Languedoc, je ne bi mogel poročiti. Obljuba mi brani ljubiti katerokoli drugače nego par amours,** kakor hočem ljubiti tebe. Templjar sem. Poglej ta križ, ki je znamenje mojega svetega reda.«

»Kako,« je vzkliknila Rebeka, »pri tej priliki se drzneš sklicevati nanj?«

»Kaj tobi mar, če se sklicujem,« je rekel templjar; »saj ne veruješ v znamenje našega odrešenja.«

»Moja vera je nauk mojih očetov,« je dejala Rebeka, »in Bog mi naj odpusti, ako so me učili zmot! Toda kakšna je vaša vera, gospod vitez, ki se brezvestno sklicujete na tisto, kar vam je najbolj svetega, in to v trenutku, ko hočete prekršiti najsl-

* Vzklík; nekako: bogami!

** Iz ljubezni, brez zakonske zveze.

vesnejšo svojih viteških in redovnih obljub.«

»Resno in dobro pridigaš, o hčera Sirahoval!« je odvrnil templjar; »a tesnosrčni židovski predsodki so te zaslepili, dražestna pridigarka, da ne vidiš naših visokih pravic. — Zakon bi bil za templjarja trajen zločin; toda vsake manjše nespameti, ki jo zagrešim, me odvežejo na prvem precepturiju našega reda. Niti najmodrejši vseh kraljev niti njegov roditelj, čigar zgled je zate merodajen, si nista lastila večjih pravic pred drugimi, nego jih uživamo mi siromašni vojaki zionskega templja v plačilo za vnašo, s katero smo ga branili. Čuvarjem Salomonovega svetišča je pač dovoljeno, da opravičujejo svoje svoboščine s Salomonovim zgledom.«

»Ako bereš sveto pismo in življenja svetih mož samo zato, da utemeljuješ svojo lastno malopridnost in razuzdanost,« je rekla židinja, »tedaj si podoben zločincu, ki vari strup iz najpotrebnejših in najbolj zdravnih zelišč.«

Templjarjev pogled je srdito blisnil pri tem očitku. »Čuj me, Rebeka,« je dejal; »doslej sem milo govoril s teboj, poslej pa bodo moje besede take, kakršne se spodobijo osvajačju. Moja jetnica si, dobljena z lokom in kopjem; po zakonu vsega sveta si podložna moji volji. Svojih pravic se ne odrečem niti za las in nič mi ne ubrani, da ne bi rabil sile, če se ne ukloniš mojim najinim prošnjam.«

»Stoj,« je vzkliknila Rebeka, »stoj in čuj me, preden se drzneš storiti tak smrtni greh! Mojo moč pač lahko užugaš, zakaj Bog je ustvaril žensko šibko in je poveril njeno obrambo moškemu velikodušju. Toda vedi, templjar, da razglasim tvojo podlost od kraja do kraja Evrope. Predsodki tvojih bratov mi bodo dali zadoščenje, če mi ga odreče njihovo srce. Sleherni preceptorji in sleherni kapitelji tvojega reda naj zve, da si grešil z židinj kakor krivoverec. Kdor ne bo trepetal pred tvojim zločinom,

te bo imel za prekletega, ker si tolikanj osramotil križ, ki ga nosiš, da si poželel hčere mojega rodu.«

»Zvita si, židinja,« je odvrnil templjar, čuteč resničnost njenih besed in dobro vedoč, kako odločno so pravila njegovega reda prepovedovala spletke, kakršno je snoval ravno zdaj, in s kako težkimi kaznimi so jim grozila (v nekaterih primerih jim je sledila celo degradacija); »zvita si, toda mogočen bi moral biti glas tvoje tožbe, da bi ga slišali zunaj železnih sten tega gradu; tu pa se udavlja vse, mrmranje, tarnanje, klicanje po pravici in vpitje na pomoč, v enako mrtvi tišini. Le nekaj te more oteti, Rebeka. Vdaj se v svojo usodo in sprejmi našo vero; tvoj odhod iz jetništva bo tak, da bo prenekatera normanska krasotica s sijajem prav tako ostajala za ljubico najboljšega med tempeljškimi vitezi, kakor bo ostajala za njo z lepoto.«

»Vdam naj se v svojo usodo!« je vzkliknila Rebeka, »in v kakšno usodo, o veliki Bog! — v to, da sprejemem tvojo vero! Le kakšna more biti vera, ki ščiti takega podleža? — Ti da si najboljši med templjarji? Lopovski vitez! Verolomni svečenik! Zamičujem te in ti kljubujem! Bog Abrahamovih očetov je pokazal svoji hčeri pot iz brezna sramote!«

Tako govoreč je odprla rešetasto okno, ki je gledalo na pomol; v naslednjem trenutku je stala tik na robu zaslona, brez vsake najmanjše opore med seboj in med strašno globino, ki je zevala ob njenem znojju. Bois-Guilbert ni bil pripravljen na tako obupno dejanje, ker se Rebeka vse dotlej ni ganila z mesta. Ni je utegnil ne prestreči ne zadržati. Ko je hotel planiti k nji, je vzkliknila: »Ostani, kjer si, oholi templjar, ali približaj se, kakor ti dragol! Pri prvem koraku, ki ga storiš, se vržem v to globočino; rajši naj se raztrešči moje telo na kamnih tega dvorišča in izgubi človeško podobo, kakor da bi postalo žrtev tvojega zverinstva!«

(Dalje prihodnjič)

Damska moda
Scheibel
 v veliki izbiri v strokovni trgovini
 Klagenfurt-Celovec, Kramergasse 11
 Telefon 83 3 95

Za vaš dom vse iz ene roke!

Tvrdba

KOTMARA VES — KÖTTMANNSDORF
 tel. 0 42 22 — 79 11 17

WOLFSBERG, tel. 0 43 52 — 29 91

Veletrgovina za gradbeni material: cement, apno, heraklit, eternit i. dr.; veletrgovina z železjem, hišne in kuhinjske naprave, material za inštalacije. Betonsko podjetje: izdeluje vse betonske izdelke, čistilne vodne naprave, ureditev ponikovalnih jam; LECA-izdelki. Trgovina z oddelkom za ploščice (Fliesenabteilung). Obiščite najlepšo razstavo ploščic v Avstriji v Wolfsbergu. Dostavljamo tudi v sobotah.

Informacije dobite v vseh zadevah v Kotmari vesi ali pa v Wolfsbergu.

VES GRADBENI MATERIAL, kot npr. čistilne vodne naprave, betonske izdelke, ureditev ponikovalnih jam in LECA-izdelke — tudi na obroke — ugodno dobavi

FERLACHER BETONWERK
J. PAGITZ, Ferlach-Borovlje
 Telefon 04 2 27 / 375
 (Dostavljamo tudi ob sobotah!)

ZIMA PRIDE!

Peči na olje
Vrata za garaže
pri RUTARJU v Dobrli vesi

Podjurski trgovski center
 Brajce RUTAR & Co.

Dobrila ves - Eberndorf

PRI

se kupi takooo!

Leute gibt's!

Verschenken laufend Geld. Sollen sie's!
 Andere halten nichts davon.
 Kaufen im KONSUM. Weil's Rückvergütung gibt.
 Auf alle Einkäufe. Für Mitglieder.
 Im vergangenen Jahr 88 Millionen Schilling.
 Darum sind 500.000 Familien Mitglied im

KONSUM

Konsum — otvoritev veletrgovine v Št. Vidu ob Glini - 6000 artiklov pod eno streho

Bil je pravi ljudski praznik. Že eno uro pred otvoritvijo je bila gneča pred vhodom v novi konzumski trg. Prodajalke so le s težavo zmogle postrežbo. Fantje iz Vrbe pa so z godbo prijetno zabavali ljudi. Sledila je cela vrsta govorov prominentnih osebnosti. Goste je pozdravil predsednik konzumske zadruga iz Celovca Franc Scheriau, ter pozdravil mnogo gostov iz Koroške in drugih zveznih dežel.

Vsi so prepričani, da je novi konzumski trg z znižanimi cenami velik gospodarski napredek za mesto in okolico. Na ta način doprinaša otvoritev novega konzumskega trga tudi svoj delež k boljšemu življenjskemu standardu. Nobeni gospodinji

naj ne bo žal: češ v prejšnjo konzumsko trgovino je imela bliže (v msetu samem so namreč ukinili tri konzumske trgovine). Ob prvem nakupu na novem konzumskem trgu bo zato odškodovana. Četudi je pot tja morda daljša, se kljub temu le spleča.

Na 800 m² prodajnega prostora ponuja konzumski trg nad 6000 različnih artiklov po znižani ceni. Nakupovanje v tako urejenem prostoru je pregledno in zabavno za vsakogar; najbolj vesela pa bo vsaka gospodinja. Tu najde vse od sadja, živil, mesnin, mlečnih izdelkov pa do tekstilij, konfekcije za ženske in moške, perila, nogavic, kozmetičnih izdelkov, galanterije, igrač in raznih daril.

Ravnatelj Kaiser se je ob zaključku zahvalil vsem, ki so pri zidavi tega konzumnega trga sodelovali. Celotna stavba je stala približno 5 milijonov šilingov.

SADNA DREVESCA ODDAJA
POCENI, ČESPLJE CELO ZA POLOVIČNO CENO, DREVESNICA

MARKO POLZER,
 pd. LAZAR PRI ŠT. VIDU.

OKUSNE OBLEKE ZA ŠOLO
 ugodno pri

SATTLER am Heuplatz,
 Klagenfurt

GEORGES MOUSTAKI PREJEL
 »ZLATO GONDOLO«

Že na tradicionalnem beneškem festivalu lahke glasbe je »Srebrno gondolo« osvojil mladi popevkar Donatello, »Zlato gondolo« pa Georges Moustaki. To je bil že šesti festival po vrsti.

1000-fache Einrichtungsmöglichkeiten unter einem Dach

Das weit über die Grenzen Kärntens bekannte Möbel- und Ausstattungshaus SEPP SCHÖFFMANN, St. Veit/Glan, zeigt während des St. Veiter Wiesenmarktes bis einschließlich 5. Oktober in einer großen Möbel- und Ausstattungsschau in den eigenen 6000 m² großen Ausstellungsräumen, nur Bahnhofstraße 19, modernes Wohnen mit individuellen Einrichtungsvorschlägen.

Die Ausstellung ist anlässlich des Wiesenmarktes ganztägig und am zweiten Marktsamstag durchgehend geöffnet.

Beim Betreten des Hauses durch die Passage werden einem sofort die modernen Vorhänge und im anschließenden Teppichraum die große Auswahl vom Spannteppich bis zum Orientteppich ins Auge fallen.

Der erste Stock der Ausstellung zeigt dem Besucher moderne Wohnzimmer mit vielen Neuigkeiten. Als Repräsentant führender dänischer Möbelfirmen zeigt das Haus Schöffmann die komfortable Eck-Kombination »Studioline«, sowie den prämierten Trennwandverbau »CRESKO«. Diesem beweglichen dänischen Wohnmilieu geben skandinavische Beleuchtungskörper die gemütliche Atmosphäre.

Preiswerte Polstergarnituren in einer einmaligen Vielzahl zu äußersten Nettopreisen mit Anbauelementen zeigen die unbegrenzte Kombinationsmöglichkeiten für modernes Wohnen.

Das neue Jugendprogramm »CINDY« zeigt Fronten in Lack — weiß, grün, rot — oder Rusterfolie — mit neuem Jugendchic. Weiters die Anbauprogramme »TWEN« und »KORSIKA«, für alle die jung sind und sich jung fühlen. Repräsentative Stilmöbel in Nußbaum und Eiche nach den besten klassischen Vorbildern mit allem modernen Wohnkomfort, sowie das Stilanbauprogramm »PALAS« und »MURANO« mit vielseitigen Kombinationsmöglichkeiten im Spiegel der Vergangenheit erinnern uns, daß auch unsere Vorfahren behaglich zu Wohnen, verstanden haben. Möbel im Landhausstil, sowie spanische Bauernmöbel vervollkommen die rustikale Abteilung.

Im 2. Stock wird eine Unzahl von Schlafzimmern in allen Preislagen gezeigt. Auch hier zeigt das Haus Schöffmann, die Note des modernen Wohnens. Besonders hervorzuheben ist die neugestaltete Koje mit dem »Wohnprogramm Team 7«, das modernes Schlafen und Wohnen mit maximaler Raumaussnutzung zeigt. Mit diesem vielseitigen Anbauprogramm in Lack-Perlweiß, sowie in verschiedenen Holzarten, kann das Schlafzimmer, Arbeits- und Jugendzimmer, praktisch und formvollständig gestaltet werden.

Das aparte Stil-Schlafzimmer »WIEN«, in Schleiflack, mit dezenten Zierprofilen, steht im Mittelpunkt der Schlafzimmer-Abteilung.

Ein Schmuckstück dieser großen Hausausstellung, die sich sehen lassen kann, ist die vollkommene Küchen-Spezialabteilung, mit nicht weniger als 12 auserlesenen, komplett eingerichteten Küchen. Besonders ist die elegante Musterring-Küche »INTROPA«, in weiß, Ladenpartie palisander, mit allem erdenklichen technischen Komfort ausgestattet, der Wunsch jeder Hausfrau. Die vollkommene Anbauküche »GRIMATIC«, in sonnengold, mit ausgereifter Konstruktion in der bekannten Vollbau-Qualität, ist ein Spitzenmodell unter den modernen Einbauküchen. Alle Küchen sind mit den dazupassenden Sitzgruppen, sowie originellen Leuchten wohnlich ausgestattet. Attraktiv ausgestattete Bauernstuben vervollständigen das Küchenprogramm.

Anlässlich der britischen Einkaufswoche in Kärnten ist auch eine Großkoje dem englischen Landhausstil gewidmet. Ein rustikaler Eckwand-Verbau im Tudor-Stil, mit gemütlicher Sitzgruppe und dazupassender Hausbar und Teppichen aus England zeigen ein stilgerechtes englisches Wohnzimmer.

Auch hat das Haus Schöffmann jederzeit der kleinen Brieftasche gedacht und bringt preisgünstige Angebote zum Wiesenmarkt: Schlafzimmer, Hartholz, 6-teilig, schon um S 4800.—, ein Wohnzimmer-Schrank, bereits ab S 2870.—, sowie Polstergarnituren ab S 2490.—.

Das Möbel- und Ausstattungshaus Schöffmann gerechtfertigt den Titel dieser Reportage vollkommen. Denn alles was der heutige Mensch zum Wohnen benötigt, findet er an einer Stelle und wird durch ein geschultes Verkaufspersonal, sowie Innenarchitekten jederzeit kostenlos beraten.

Dir. L.

Besuchen Sie uns anlässlich des traditionellen ST. VEITER WIESENMARKTES vom 25. September bis 5. Oktober 1970

Größte Möbelausstellung „ALLES FÜR DEIN HEIM“

in 6000 Quadratmeter eigenen Räumen —
 NUR BAHNHOFSTRASSE!

- Über 200 SCHLAFZIMMER in allen Preislagen, Hartholz . . . ab S 4.800.—
- Über 200 WOHNZIMMERSCHRÄNKE, Hartholz . . . ab S 2.870.—
- Großes Polstermöbel-Programm —
- Küchen-Spezialabteilung
- Sitz- und Schlafbank, 2 Fauteuils, komplett schon ab S 2.490.—
- BRITISCHE WOCHE — Möbel im englischen Landhausstil

KÄRNTENS MODERNSTES MÖBEL- UND AUSSTATTUNGSHAUS

Sepp Schöffmann
 9300 ST. VEIT/ GL. BAHNHOFSTRASSE 19 - TELEFON 2208
 UND ZWEIGBETRIEB FRIESACH, NEUMARKTER STR. — TEL. 493

Das Geschäft und die 2 Passagen sind durchlaufend und auch an beiden Marktsamstagen ganztägig geöffnet!

Unverbindliche Beratung durch geschultes Personal und eigenen Innenarchitekten!

Lieferung frei Haus!